

Master thesis

**Het verschil in pestslachtofferschap tussen LHBT-leerlingen en
 heteroseksuele/cisgender leerlingen, en de invloed van LHBT-gericht
 schoolbeleid op deze verschillen.**

Larissa Totić

S4523725

Master Sociologie – Criminaliteit & Veiligheid

Rijksuniversiteit Groningen

Interne begeleider: Wouter Kiekens

Referent: Wike Been

Datum: 06-05-2024

Aantal woorden: 11500

Abstract

Lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (LHBT) leerlingen in het voortgezet onderwijs worden vaker gepest dan heteroseksuele/cisgender leerlingen. Tot op heden zijn weinig studies uitgevoerd naar verschillen in pestslachtofferschap waarin onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende vormen van pesten. Daarnaast geven voorgaande studies weinig inzicht in de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid op het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen. Deze huidige studie beoogt daarom meer inzicht te geven in de mate waarin LHBT-leerlingen slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten vergeleken met heteroseksuele/cisgender leerlingen, en de mate waarin LHBT-gericht schoolbeleid van invloed is op het verminderen van deze verschillen. Op basis van data afkomstig van de Sociale Veiligheidsmonitor 2018 zijn er logistische regressieanalyses uitgevoerd onder 5.129 Nederlandse leerlingen (M leeftijd = 14,14; SD = 1,52; LHB = 20%; T = 2%). De resultaten laten zien dat transgender leerlingen vaker slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan cisgender leerlingen. Daarnaast laten de resultaten zien dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zijn van relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen. Wat betreft verbaal, materieel en fysiek pesten zijn er geen significante verschillen gevonden tussen LHB-leerlingen en heteroseksuele leerlingen. Daarnaast laten de resultaten geen significante vermindering zien in het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen naarmate de scholen beschikken over een hogere mate van LHBT-gericht schoolbeleid. Verder onderzoek wordt aanbevolen om uit te wijzen welke specifieke onderdelen van LHBT-gericht schoolbeleid het meest effectief zijn in het verminderen van pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen. Het hanteren van een meer inclusieve benadering van seksuele en genderdiversiteit, door een breed scala aan seksuele- en genderidentiteiten te meten, wordt daarbij aangeraden.

Trefwoorden: Seksuele oriëntatie, Genderidentiteit, Pestslachtofferschap, Diversiteit, Schoolbeleid.

Inhoudsopgave

1.	<i>Inleiding</i>	4
2.	<i>Theoretisch kader</i>	7
2.1.	Belangrijke begrippen: gender, seksuele oriëntatie en LHBT-leerlingen	7
2.2.	Pesten	7
2.3.	Verschillen pesten LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen.....	8
2.4.	LHBT-gericht schoolbeleid.....	10
2.5.	De invloed van leeftijd, schoolniveau, migratieachtergrond en religie.....	11
2.6.	Schematische weergave van het onderzoeksmodel.....	12
3.	<i>Methoden</i>	13
3.1.	Sociale Veiligheidsmonitor	13
3.2.	Operationalisaties	13
3.2.1.	Verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten	13
3.2.2.	Seksuele oriëntatie	14
3.2.3.	Onafhankelijke variabele: genderidentiteit	15
3.2.4.	Modererende variabele: LHBT-gericht schoolbeleid	15
3.2.5.	Operationalisering controlevariabelen	16
3.3.	Analyseplan	16
3.4.	Aanvullende analyse: Volledige pestslachtofferschap	18
4.	<i>Resultaten</i>	19
4.1.	Univariate statistieken	19
4.2.	Bivariatie statistieken	20
4.3.	Modevaluatie	21
4.4.	Hypothesetoetsing	22
4.5.	Aanvullende Analyse: Volledige pestslachtofferschap.....	24
4.6.	Assumpties	24
5.	<i>Conclusie & Discussie</i>	30
5.1.	Theoretische implicaties.....	30
5.3.	Praktische implicaties.....	32
5.4.	Limitaties.....	33
5.5.	Conclusie	36
	<i>Literatuur</i>	37
	<i>Bijlage 1. Beschrijvende statistieken voorafgaand aan bewerkingen</i>	44
	<i>Bijlage 2. Bewerkingen van de variabelen</i>	58
	<i>Bijlage 3. Regressieanalyses</i>	65
	<i>Bijlage 4. Assumpties</i>	71
	<i>Bijlage 5. Kansberekeningen + berekening ICC-waardes</i>	74

1. Inleiding

In het huidige onderwijslandschap is het creëren van een veilig klimaat voor lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender (LHBT) leerlingen een voortdurende uitdaging gebleken. In het afgelopen jaar werden LHBT-leerlingen nog steeds vaker gepest dan hun heteroseksuele/cisgender medeleerlingen (Lodewick et al., 2023). Dit brengt veel negatieve gevolgen met zich mee voor LHBT-leerlingen. Zo blijkt uit verschillende onderzoeken dat het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen leidt tot het behalen van lagere cijfers op school en het ervaren van meer depressieve klachten (Collier et al., 2013; Juvonen et al., 2011). Het is daarom van belang dat het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen wordt verminderd.

Voorgaande studies hebben aangetoond dat LHBT-leerlingen over het algemeen vaker gepest worden dan heteroseksuele/cisgender leerlingen (Kaufman & Baams, 2022; Kuyper, 2015; Toomey & Russell, 2016), maar deze studies maken daarin geen onderscheid tussen verschillende vormen van pesten. Deze huidige studie maakt dit onderscheid daarom wel, en onderzoekt dus in hoeverre LHBT-leerlingen slachtoffer zijn van de verschillende vormen van pesten vergeleken met heteroseksuele/cisgender leerlingen. Wanneer er in deze studie wordt gesproken over ‘verschillende vormen van pesten’, wordt er verwezen naar verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten. Door voor elke vorm van pesten het pestslachtofferschap van de leerlingen te onderzoeken, wordt het duidelijker welke vormen van pesten onder LHBT-leerlingen het meest voorkomen, en dus ook het meest dienen te worden teruggedrongen. Op basis van deze kennis zou er een specifiekere aanpak van pesten kunnen worden gevormd, en kan het huidige pestbeleid op scholen aangescherpt. Tot nu toe is er echter slechts één onderzoek uitgevoerd in Nederland waarin het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen, per vorm van pesten, werd vergeleken met dat van heteroseksuele/cisgender leerlingen (Scholte et al., 2016). Dit gebrek aan onderzoek benadrukt dan ook de noodzaak om, in dit huidige onderzoek, meer inzicht te krijgen in de mate waarin LHBT-leerlingen slachtoffer zijn van de verschillende vormen van pesten in vergelijking met hun heteroseksuele/cisgender medeleerlingen.

Wat betreft pestbeleid om pestslachtofferschap te verminderen, blijkt dat vrijwel alle middelbare scholen in Nederland beschikken over algemene anti-pestprotocollen (*Wet- en regelgeving pesten* | *Nederlands Jeugdinstituut*, z.d.). Echter, uit onderzoek is gebleken dat deze algemene protocollen nauwelijks effectief zijn in het terugdringen van pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen (Kull et al., 2016). In tegenstelling tot algemene anti-pestprotocollen, beschikken niet alle middelbare scholen in Nederland over LHBT-gericht schoolbeleid. LHBT-gericht schoolbeleid richt zich, in tegenstelling tot algemeen anti-pestbeleid, specifiek op het verminderen van stereotypen en vooroordelen ten aanzien van LHBT-leerlingen (Steck & Perry, 2018; Peter et al., 2016; Swanson & Gettinger, 2016). Buitenlands onderzoek toont aan dat LHBT-leerlingen van scholen met een LHBT-gericht schoolbeleid minder vaak slachtoffer zijn van verbaal, relationeel en fysiek pesten vergeleken met scholen zonder dergelijk beleid (Gower, Forster et al., 2018; Kosciw et al., 2022), wat duidt op de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid. Over de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid in

Nederland is tot op heden echter weinig bekend. Deze studie draagt daarom bij aan de bestaande wetenschappelijke kennis door te onderzoeken of LHBT-gericht schoolbeleid ook in Nederland effectief is in het terugdringen van de verschillen in pestslachtofferschap tussen LHBT-leerlingen en hun heteroseksuele/cisgender medeleerlingen. De bevindingen kunnen helpen bij het verbeteren van het schoolbeleid om pesten onder LHBT-leerlingen te verminderen.

Er zijn twee redenen die de sociologische relevantie van dit onderzoek duiden. Ten eerste is er sprake van sociologische relevantie omdat, het feit dat LHBT-leerlingen vaker worden gepest dan heteroseksuele/cisgender leerlingen, kan bijdragen aan verschillende vormen van ongelijkheid. Het hogere pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen resulteert namelijk in meer psychische problemen zoals depressie en zelfmoordgedachten, minder goede cijfers op school en meer gebruik van drugs en/of alcohol (Russell et al., 2011; Juvonen et al., 2011; Plöderl & Tremblay 2015). Dit maakt dat het volgen van een opleiding of het behouden van een baan op latere leeftijd voor LHBT-leerlingen lastiger is dan voor heteroseksuele/cisgender leerlingen (Clark et al., 2014; Reisner et al., 2016). Deze omstandigheden kunnen uiteindelijk leiden tot ongelijkheid in geluk, gezondheid, opleiding en inkomen tussen LHBT-personen en heteroseksuele/cisgender personen (Oreopoulos & Salvanes, 2011; Arendt, 2005).

Ten tweede is dit huidige onderzoek sociologisch relevant omdat het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen samenhangt met de mate waarin er sprake is van sociale cohesie op middelbare scholen in Nederland. De term sociale cohesie verwijst naar de mate waarin er sprake is van sociale samenhang tussen mensen, en onder welke condities er een gebrek aan deze samenhang ontstaat (Ultee, Arts & Flap, 2003). Aangezien LHBT-gericht schoolbeleid gericht is op het bevorderen van acceptatie ten aanzien van LHBT-leerlingen, zou dit mogelijk de sociale samenhang, en dus de sociale cohesie, op scholen kunnen versterken (Carolan, 2013; Lott, 1961; Thapa et al., 2013).

De bevindingen van dit huidige onderzoek kunnen dus bijdragen aan de ontwikkeling van een effectiever LHBT-gericht schoolbeleid, waardoor uiteindelijk het pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen zou kunnen worden verminderd. Uiteindelijk zou dit kunnen resulteren in een vermindering van de ongelijkheid en het versterken van de sociale cohesie in de samenleving. Op deze manier levert dit onderzoek dus niet alleen een bijdrage aan een veiligere schoolomgeving voor LHBT-leerlingen, maar kan het ook een kleine bijdrage leveren aan een inclusievere samenleving.

Al met al beoogt dit huidige onderzoek om meer kennis te verschaffen over de mate waarin het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen verschilt van heteroseksuele/transgender leerlingen, en welke invloed LHBT-gericht beleid heeft op de verschillen in pestslachtofferschap tussen deze leerlingen. De onderzoeksvraag luidt daarom als volgt; *In hoeverre zijn LHBT-leerlingen vaker slachtoffer van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten vergeleken met heteroseksuele/cisgender leerlingen, en in hoeverre kan LHBT-gericht schoolbeleid deze verschillen verkleinen?* Om antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvraag zal er gebruik worden gemaakt

van data afkomstig van de Sociale Veiligheidsmonitor uit het jaar 2018. Dit onderzoek zal zich uitsluitend richten op het pestslachtofferschap van leerlingen op het voortgezet onderwijs.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk zal worden uitgediept wat er vanuit bestaande literatuur al bekend is over de verschillen in pesten tussen LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen en de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid op verminderen van het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen.

Op basis van deze informatie zullen de hypothesen worden opgesteld en wordt er een conceptueel model gevormd. Ook zal er in dit hoofdstuk aandacht worden besteed aan de mate waarop factoren als leeftijd, schoolniveau, migratieachtergrond en religie van invloed kunnen zijn op het pestslachtofferschap van leerlingen. Hoofdstuk 3 zal inzichtelijk maken welke data en onderzoeksmethoden er zijn gebruikt om het huidige onderzoek uit te voeren. In hoofdstuk 4 zullen de resultaten van het onderzoek worden besproken. Het vijfde hoofdstuk beschrijft de conclusie, discussie en aanbevelingen van dit onderzoek.

2. Theoretisch kader

2.1. Belangrijke begrippen: gender, seksuele oriëntatie en LHBT-leerlingen

Voordat de bestaande literatuur met betrekking tot de verschillen in pestslachtofferschap tussen LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen in kaart wordt gebracht, zullen er eerst een aantal concepten worden gedefinieerd. Om te beginnen de term ‘gender’. Deze term verwijst naar de eigenschappen, gedragingen en rolpatronen die, op basis van sociale en culturele kenmerken, worden geassocieerd met het man-zijn of vrouw-zijn. Wanneer wordt gesproken van een geboortegeslacht, wordt daarmee verwezen naar de lichamelijke geslachtskenmerken waarmee iemand is geboren. Wie bij de geboorte beschikt over vrouwelijke geslachtskenmerken heeft als geboortegeslacht ‘vrouw’, en wie bij de geboorte beschikt over mannelijke geslachtskenmerken, heeft als geboortegeslacht ‘man’. Wanneer er wordt gesproken over de ‘genderidentiteit’ van een persoon, wordt daarmee verwezen naar het gender waarmee een persoon zichzelf identificeert. Wanneer het geboortegeslacht van iemand overeenkomt met diens genderidentiteit, wordt deze persoon cisgender genoemd. Wanneer het geboortegeslacht van iemand daarentegen niet overeenkomt diens genderidentiteit, wordt deze persoon transgender genoemd (Horn & Sinno, 2013, p. 320). De term ‘seksuele oriëntatie’ verwijst naar de emotionele of fysieke aantrekking tot een bepaald gender. Wanneer een persoon zich emotioneel of fysiek aangetrokken voelt tot het andere gender wordt deze persoon geduid als heteroseksueel. Wanneer een persoon zich aangetrokken voelt tot hetzelfde gender wordt hij of zij homoseksueel of lesbisch genoemd. Er wordt gesproken van een biseksuele seksuele oriëntatie wanneer een persoon zich aangetrokken voelt tot meerdere genders (Raaijmakers et al., 2019).

In dit huidige onderzoek staan LHBT-leerlingen ten opzichte van heteroseksuele/cisgender leerlingen centraal. Er wordt daarmee verwezen naar het onderscheid tussen lesbische, homoseksuele en biseksuele (LHB) leerlingen ten opzichte van heteroseksuele leerlingen, en het onderscheid tussen transgender leerlingen ten opzichte van cisgender leerlingen. Er bestaan meerdere identiteiten wat betreft gender (genderqueer, non-binair) en seksuele oriëntatie (queer, panseksueel, aseksueel). Echter, om de afkorting kort te houden, zal er in dit onderzoek gebruik worden gemaakt van de term ‘LHBT-leerlingen’. Het is daarom belangrijk om te benadrukken dat zich onder deze overkoepelende term ook leerlingen kunnen bevinden met deze overige seksuele- en genderidentiteiten.

2.2. Pesten

De term ‘pesten’ verwijst naar herhaaldelijke of voortdurende negatieve handelingen van één of meer personen ten opzichte van iemand anders, waarbij er sprake is van een machtsverhouding waarbij het slachtoffer zich niet voldoende kan verweren. De pester beschikt hierbij vaak over een sterkere sociale positie dan het slachtoffer (Olweus, 1994). Er kan onderscheid worden gemaakt tussen verbaal pesten, relationeel pesten, materieel pesten en fysiek pesten. Wanneer er sprake is van uitschelden en plagen

wordt er gesproken van verbaal pesten. Relationeel pesten uit zich in roddelen, geruchten verspreiden, buitensluiten en isoleren. Er wordt gesproken van fysiek pesten wanneer er wordt geslagen, geschopt, geduwd, gespuugd of geknepen. Het afpakken, kapot of kwijt maken van spullen zijn materiële vormen van pesten (Olweus, 1993; Wang et al., 2010). Het is van belang dat er in dit onderzoek onderscheid wordt gemaakt tussen deze verschillende vormen van pesten, aangezien er tot op heden voornamelijk onderzoek is gedaan naar de mate waarin LHBT-leerlingen in het algemeen worden gepest vergeleken met heteroseksuele/cisgender leerlingen, maar niet hoe deze verschillen in pesten er in de praktijk uit zien (Kaufman & Baams, 2022; Kuyper, 2015; Toomey & Russel, 2016). Door dit onderscheid te maken wordt het duidelijker welke vormen van pesten het meest prominent dienen te worden teruggedrongen. Zo kan er op scholen dus een specifiekere aanpak van pesten worden gevormd.

2.3. Verschillen pesten LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen

LHBT-leerlingen op het voortgezet onderwijs worden vaker gepest dan heteroseksuele/cisgender leerlingen (Kaufman & Baams, 2022). Dit komt doordat zij afwijken van heteronormatieve en cisnormatieve sociale normen die heersen in de maatschappij. Dit houdt in dat er in een samenleving de veronderstelling bestaat dat heteroseksualiteit en cisgender-zijn de norm is, en dat dit boven elke andere vorm van seksuele oriëntatie of genderidentiteit wordt bevoordeeld (Bain & Podmore, 2021). Dit maakt dat LHBT-personen worden gestigmatiseerd (Meyer, 2003; Toomey, 2021).

Het proces waarin LHBT-personen worden gestigmatiseerd bestaat uit vier stappen (Link & Phelan, 2001). De eerste stap is dat LHBT-personen, vanwege hun genderidentiteit of seksuele oriëntatie, als afwijkend worden bestempeld door personen die wel voldoen aan de heteronormatieve en cisnormatieve norm. Aangezien deze mensen gemak ervaren van het indelen van personen in categorieën, is het gevolg dat zij LHBT-personen automatisch gaan labelen als ‘afwijkend’. De tweede stap is dat mensen dit label automatisch koppelen aan negatieve eigenschappen, waardoor er uiteindelijk een negatief stereotype wordt gevormd die omschrijft dat alle LHBT-personen beschikken over negatieve eigenschappen. De derde stap is dat mensen hierdoor sneller geneigd zijn om LHBT-personen te gaan beschouwen als ‘hen’ die anders zijn en niet toebehoren aan de eigen groep (Crocker et al., 1998; Jones et al., 1984; Link & Phelan, 2001). De vierde stap is dat het beschouwen van LHBT-personen als de ‘outgroup’, hen een reden geeft om LHBT-personen als minderwaardig te beschouwen en hen te discrimineren. Hierdoor zijn zij ook sneller geneigd om LHBT-personen te pesten (Leary & Schreindorfer 1998, Link & Phelan, 2001; Major & Eccleston 2004). Dit proces zou dus ook kunnen verklaren LHBT-leerlingen vaker gepest worden dan heteroseksuele/cisgender leerlingen.

Er is tot op heden weinig onderzoek gedaan naar de mate waarin het pestslachtofferschap per vorm van pesten onder LHBT-leerlingen in Nederland verschilt van het pestslachtofferschap per vorm

van pesten onder heteroseksuele/cisgender leerlingen. Toch is het aannemelijk dat LHBT-leerlingen in Nederland vaker te maken krijgen met elke vorm van pesten dan heteroseksuele/cisgender leerlingen, vanwege het feit dat zij afwijken van heteronormatieve en cismatieve sociale normen. Uit één van de weinige Nederlandse onderzoeken dat zich wél heeft gericht op deze verschillen per vorm van pesten, bleek dan ook dat lesbische meisjes vaker slachtoffer zijn van elke vorm van pesten dan heteroseksuele meisjes. Dit wekt de indruk dat het hebben van een niet-heteroseksuele oriëntatie verband kan houden met meer pestslachtofferschap, ongeacht de vorm van pesten. Daarnaast bleek dat transgender leerlingen van elke vorm van pesten vaker slachtoffer zijn dan cisgender leerlingen (Scholte et al., 2016). Dit Nederlandse onderzoek is echter uitgevoerd in 2016, wat maakt dat de resultaten relatief verouderd zijn. Dit huidige onderzoek zal daarom opnieuw, per vorm van pesten, het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen ten aanzien van heteroseksuele/cisgender leerlingen bekijken zodat het duidelijk wordt welke vormen van pesten het meest prominent moeten worden aangepakt.

In het buitenland lijken overeenkomende bevindingen te bestaan. Uit onderzoek uitgevoerd onder Canadese middelbare scholieren bleek namelijk ook dat voor elke vorm van pesten geldt dat LHBT-leerlingen vaker slachtoffer zijn (Prokopenko & Hango, 2022). Echter, in dit onderzoek werden LHBT-leerlingen als één groep vergeleken met cisgender leerlingen die heteroseksueel zijn. Hierdoor konden de verschillen op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit niet van elkaar onderscheiden worden, terwijl transgender leerlingen vaker worden gepest dan LHB-leerlingen (Bayrakdar & King, 2023). Dit komt mogelijk doordat transgender leerlingen, vaker dan LHB-leerlingen, beschikken over gedrags- of uiterlijke kenmerken die niet overeenkomen met de kenmerken die vanuit de maatschappij worden verwacht bij hun geboortegeslacht (Toomey et al. 2010, Gower, Rider et al., 2018). Zij wijken hierdoor meer af van de hetero- en cismatieve sociale norm in de maatschappij. Dit vergroot de kans op stigmatisering, en daarmee ook de kans op pestslachtofferschap (Link & Phelan, 2001; Major & Eccleston 2004).

Om een goed beeld te krijgen van de mate waarin LHB-leerlingen en transgenderleerlingen slachtoffer zijn van de verschillende vormen van pesten, is het dus van belang dat zij in onderzoek niet onder één groep worden geschaard. In dit huidige onderzoek zal daarom worden gekeken naar het pestslachtofferschap van LHB-leerlingen ten opzichte van heteroseksuele leerlingen, en naar het pestslachtofferschap van transgender leerlingen ten opzichte van cisgender leerlingen.

Op basis van bovenstaande informatie worden de volgende twee hypothesen opgesteld:

Hypothese 1: *LHB-leerlingen zijn vaker slachtoffer van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan heteroseksuele leerlingen.*

Hypothese 2: *Transgender leerlingen zijn vaker slachtoffer van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan cisgender leerlingen.*

2.4. LHBT-gericht schoolbeleid

In Nederland zijn middelbare scholen vrij om zelf te bepalen welke maatregelen zij treffen om het pesten van LHBT-leerlingen aan te pakken. Bijna alle middelbare scholen in Nederland beschikken over een zogeheten anti-pestprotocol, waarin staat beschreven wat de school onderneemt om pestgedrag te signaleren, en hoe de school pestgedrag aanpakt (*Wet- en regelgeving pesten* | *Nederlands Jeugdinstituut, z.d.*). Echter, deze algemene anti-pestprotocollen zijn nauwelijks effectief in het verminderen van het pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen (Kull et al., 2016).

Zoals benoemd in paragraaf 2.3., worden LHBT-leerlingen voornamelijk gepest omdat zij beschikken over een gestigmatiseerde genderidentiteit of seksuele oriëntatie. In tegenstelling tot algemene anti-pestprotocollen, is LHBT-gericht schoolbeleid specifiek gericht op het verminderen van stereotypen en vooroordelen ten aanzien van LHBT-leerlingen. Zo schenken scholen waarop er LHBT-gericht schoolbeleid aanwezig is vaak meer aandacht aan het vergroten van kennis over gender en seksuele diversiteit onder leerlingen en schoolpersoneel en schrijven zij meestal regels voor over de manier waarop er door leerlingen en schoolpersoneel dient te worden gereageerd wanneer pesten op basis van seksuele oriëntatie of genderidentiteit zich voordoet (Steck & Perry, 2018; Peter et al., 2016; Swanson & Gettinger, 2016). Verschillende onderzoeken uit het buitenland laten dan ook zien dat LHBT-leerlingen op scholen met een LHBT-gericht schoolbeleid minder vaak slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten, dan LHBT-leerlingen op scholen waar dit LHBT-gericht schoolbeleid niet aanwezig is (Gower, Forster et al., 2018; Kosciw et al., 2022).

Er zijn twee redenen waarom LHBT-gericht schoolbeleid zou kunnen bijdragen aan het verminderen van het pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen. Ten eerste zorgt het vergroten van kennis over gender en seksuele diversiteit onder leerlingen, leraren en ander schoolpersoneel ervoor dat het pestslachtofferschap verminderd. Het vergroten van deze kennis kan er namelijk aan bijdragen dat negatieve stereotypen en vooroordelen ten aanzien van LHBT-leerlingen worden ontkracht. Hierdoor kunnen de negatieve attitudes van leerlingen, leraren en ander schoolpersoneel ten aanzien van LHBT-leerlingen afnemen, waardoor zij minder geneigd zijn om hen te pesten (Horn & Szalacha, 2009; McKown, 2005). Ten tweede zou LHBT-gericht schoolbeleid kunnen bijdragen aan het verminderen van pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen doordat het regels voorschrijft over welk gedrag ten aanzien van LHBT-leerlingen niet wordt getolereerd, en hoe leraren en schoolpersoneel dienen te reageren wanneer er alsnog wordt gepest op basis van genderidentiteit en seksuele oriëntatie (Kosciw et al., 2022; Steck & Perry, 2018). Wanneer leerlingen merken dat hun pestgedrag door leraren en schoolpersoneel wordt afgekeurd, is de kans groter dat zij gaan inzien dat hun gedrag niet hoort en raken zij daardoor gemotiveerd om te stoppen met dit gedrag (Crandall et al., 2002; Thijs, et al., 2016). Wanneer leraren en schoolpersoneel het pesten op basis van genderidentiteit en seksuele oriëntatie sterk afkeuren, heeft dit niet alleen effect op de pesters zelf. Het kan er namelijk ook voor zorgen dat leerlingen die niet tot de pesters horen, maar wel getuige zijn van deze vorm van

pesten, zelfverzekerder raken om in te grijpen wanneer pesten op basis van genderidentiteit of seksuele oriëntatie zich voordoet. Als leerlingen zelf gaan ingrijpen wanneer zij getuige zijn van dit soort pestgedrag versterkt dit ook het signaal dat pesten op basis van genderidentiteit of seksuele oriëntatie afgekeurd wordt (Hirschstein et al., 2007). Dus zowel het vergroten van kennis rondom seksuele oriëntatie en genderidentiteit, als het stellen van een norm die pesten op basis van genderidentiteit en seksuele oriëntatie afkeurt, kan in LHBT-gericht schoolbeleid bijdragen aan een veiligere school voor LHBT-leerlingen.

Op basis van bovenstaande informatie worden de volgende twee hypothesen opgesteld:

Hypothese 3: Het verschil in de mate waarin LHB-leerlingen, vergeleken met heteroseksuele leerlingen, te maken krijgen met verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten wordt kleiner wanneer de school beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid, dan wanneer de school niet beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid.

Hypothese 4: Het verschil in de mate waarin transgender leerlingen, vergeleken met cisgender leerlingen, te maken krijgen met verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten wordt kleiner wanneer de school beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid, dan wanneer de school niet beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid.

2.5. De invloed van leeftijd, schoolniveau, migratieachtergrond en religie

De mate waarin leerlingen elkaar pesten is het hoogst onder leerlingen tussen de twaalf en vijftien jaar, en neemt naarmate zij ouder worden steeds meer af (Hymel & Swearer, 2015). Dat jongere leerlingen vaker worden gepest heeft te maken met het feit dat zij, vanwege hun jonge leeftijd, door oudere leerlingen sneller als kwetsbaar worden beschouwd. Hierdoor worden zij beschouwd als een gemakkelijker doelwit om te pesten. Ook beschikken jongere leerlingen over minder sociale en assertiviteitsvaardigheden dan oudere leerlingen, wat maakt dat het voor hen lastiger is om voor zichzelf op te komen en pesters te ontmoedigen in hun pestgedrag (Smith et al., 1999). Aangezien de leeftijd van leerlingen van invloed is op de mate van pesten, zal hiervoor in het onderzoek worden gecontroleerd.

Ook het schoolniveau van de leerlingen is van invloed op de mate waarin zij worden gepest. Zo worden VMBO-leerlingen vaker gepest dan HAVO- en VWO-leerlingen (Landelijk Actie Komitee Scholieren, 2022; Boer et al., 2022). Daarnaast blijken HAVO -en VWO-leerlingen vaker te beschikken over een positieve houding ten aanzien van homoseksualiteit dan VMBO-leerlingen. Dit kan als gevolg hebben dat LHBT-leerlingen op het HAVO- en VWO minder kans lopen om te worden gepest (Earnshaw et al., 2018). Aangezien het schoolniveau van invloed kan zijn op de mate waarin er wordt gepest, zal er worden gecontroleerd voor het schoolniveau van de leerlingen.

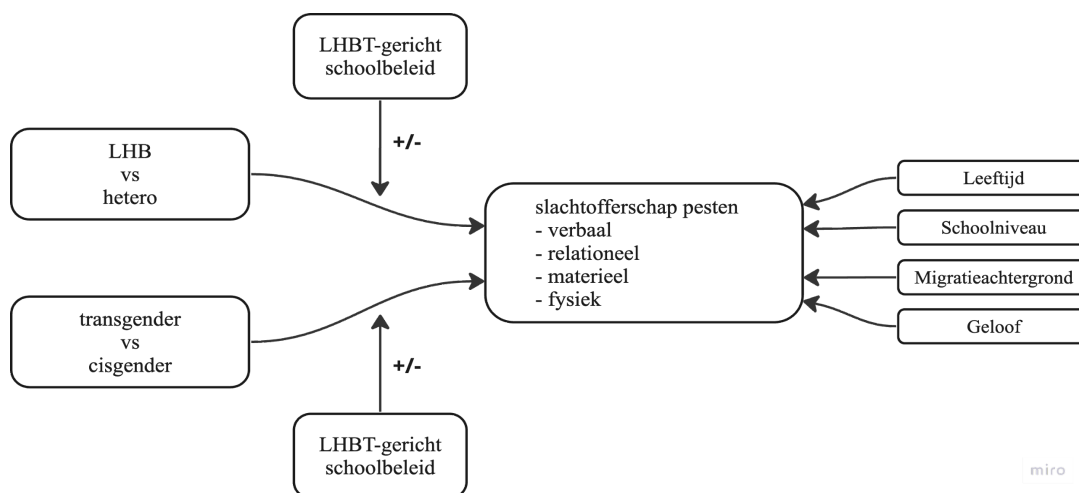
Eveneens is de migratieachtergrond van leerlingen van invloed op de mate waarin zij worden gepest. Er is bij leerlingen sprake van een migratieachtergrond wanneer ten minste één van de ouders

in het buitenland is geboren (Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), z.d.). Leerlingen met een migratieachtergrond zijn vaker slachtoffer van elke vorm van pesten dan leerlingen zonder een migratieachtergrond (Van der Auwera, 2018). Zij worden vanwege hun huidskleur, kleding of accent, door andere leerlingen als ‘anders’ beschouwd. Hierdoor ontstaat bij andere leerlingen een ‘ingroup’ versus ‘outgroup’-idee, waardoor leerlingen met een migratieachtergrond als minderheidsgroep worden gezien, en daarom door pesters worden beschouwd als een aantrekkelijk doelwit om te pesten (Graham & Juvonen, 2002). Er zal daarom worden gecontroleerd voor de migratieachtergrond van de leerlingen.

Leerlingen lopen ook een groter risico om gepest te worden wanneer zij beschikken over een geloofsovertuiging. Dit geldt vooral voor leerlingen die kleding dragen of gebruiken uitoefenen die verband houden met hun geloofsovertuiging (Hong & Espelage, 2012; Maas & Marwijk-Hol, 2023; Bonet, 2011). Ook hier geldt dat zij, als gevolg hiervan, behoren tot een minderheidsgroep op school, en worden beschouwd als aantrekkelijk doelwit om te pesten (Graham & Juvonen, 2002; Jones et al., 2018). Om er zeker van te zijn dat de verschillen in pesten tussen LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen niet worden beïnvloed door de geloofsovertuiging van de leerlingen, zal ook hiervoor worden gecontroleerd.

2.6. Schematische weergave van het onderzoeksmodel

Het conceptueel model in figuur 1 illustreert op schematische wijze de verbanden die worden verwacht tussen de concepten zoals besproken in bovenstaand theoretisch kader. Het model laat het verwachte hoofdverband zien tussen de seksuele oriëntatie en genderidentiteit van de leerlingen en de mate waarin zij slachtoffer zijn van de verschillende vormen van pesten. Daarnaast geeft het model het verwachte modererende effect van de mate van LHBT-gericht schoolbeleid op het pestslachtofferschap van de leerlingen weer. Ook wordt weergegeven voor welke factoren er zal worden gecontroleerd in het onderzoek.

Figuur 1. Conceptueel model

3. Methoden

3.1. Sociale Veiligheidsmonitor

In deze studie wordt er gebruik gemaakt van data afkomstig van de landelijke Veiligheidsmonitor uit het jaar 2018 (Nelen et al., 2018). Deze landelijke Veiligheidsmonitor wordt sinds 2006 tweejaarlijks uitgevoerd in opdracht van het ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), om zo de sociale veiligheidsbeleving van leerlingen en schoolpersoneel op het primair en voortgezet onderwijs in kaart te brengen. In 2018 is de landelijke Veiligheidsmonitor uitgevoerd door Praktikon, KBA Nijmegen en het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). Voor deze studie zullen enkel de gegevens van leerlingen en leidinggevenden van scholen binnen het voortgezet onderwijs worden geanalyseerd.

Om de landelijke Veiligheidsmonitor uit te voeren heeft Praktikon eind januari 2018 alle scholen binnen het voortgezet onderwijs in Nederland schriftelijk gevraagd of zij deel wilden nemen aan het onderzoek. De scholen die wilden deelnemen werden vervolgens door Praktikon benaderd om hun leerlingen en leidinggevenden een web enquête te laten invullen. In de web enquêtes voor de leerlingen lag de nadruk op het gevoel van veiligheid en de ervaren geweld- en pestincidenten. Voor de leidinggevenden lag de nadruk op het veiligheidsbeleid op de betreffende school. De dataverzameling heeft uiteindelijk plaatsgevonden in de periode van januari 2018 tot en met juni 2018.

Het selecteren van respondenten is verlopen via een zogeheten getrapte selectie, waarbij de eerste trap de schoollocatie betreft, en de tweede trap de leerlingen en de leidinggevenden. Uiteindelijk hebben 66 middelbare scholen deelgenomen aan het onderzoek, waarvan 10.493 leerlingen en 142 leidinggevenden de voor hun bestemde vragenlijst hebben ingevuld.

Aangezien voor deze huidige studie de interesse ligt bij de leerlingen en de eigenschappen van de scholen waarop zij zich bevinden, werden de leerlingen zonder een score op de mate waarin er op hun school sprake is van een LHBT-gericht schoolbeleid uit de steekproef verwijderd. Hierna bleven er 10.313 leerlingen over in de steekproef. Vervolgens werden ook leerlingen die een score missen op één of meer van de gebruikte items van dit onderzoek uit de steekproef gehaald, waarna er nog 7.334 leerlingen overbleven. Tot slot werden de leerlingen met de score -999 op één of meerdere gebruikte items uit de steekproef gehaald, aangezien deze score ook duidt op een missende waarde. Uiteindelijk bleven er 5.129 leerlingen over in de dataset welke zijn meegenomen in de logistische regressieanalyses. Een overzicht van het aantal missende waarden per variabele staat in Tabel 1.

3.2. Operationalisaties

3.2.1. Verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten

Zoals benoemd in paragraaf 2.2., kunnen verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten zich op verschillende manieren uiten (Olweus, 1993; Wang et al., 2010). Er is daarom eerst uitgevraagd hoe vaak de leerlingen slachtoffer zijn van de verschillende manieren van pesten die onder verbaal,

relationeel, materieel en fysiek pesten vallen. Zo zijn er vier items de mate waarin de leerlingen slachtoffer zijn van verbaal pesten hebben gemeten. Een voorbeeld is het item met de stelling ‘Je bent uitgescholden’. De leerlingen konden hierop antwoorden aan de hand van de antwoordopties 0 = ‘nooit’, 1 = ‘minder dan 1x per maand’, 2 = ‘1x per maand of vaker’, 3 = ‘1x per week of vaker’ en 4 = ‘1x per dag of vaker’. Ook voor de overige vormen van pesten geldt dat zij meerdere stellingen voorgelegd kregen, met dezelfde antwoordopties, om zo te kunnen meten in hoeverre zij slachtoffer zijn van de overige vormen van pesten. Voor een precieze weergave van al deze items die zijn gemeten, zie Bijlage 1. De verschillende items, die elke vorm van pesten hebben gemeten, zijn vervolgens samengevoegd tot één variabele door het gemiddelde van de items te berekenen. Er blijven hierdoor vier pestvariabelen over. Om te controleren of de verschillende items hetzelfde concept meten, is er voor elke samengevoegde variabele eerst een Cronbach’s Alpha gemeten. Hieruit bleek dat voor elke vorm van pesten geldt dat de items over voldoende samenhang beschikten. Voor een weergave van de Cronbach’s Alpha’s van de samengevoegde variabelen, zie Bijlage 1. Aangezien alle vier de pestvariabelen scheef verdeeld waren, is er vervolgens voor gekozen om elke pestvariabele te hercoderen tot een dummyvariabele. Hierbij is de antwoordoptie 0 = ‘nooit’ gelijk gebleven, en de overige antwoordopties zijn samengevoegd tot één antwoordoptie, namelijk 1 = ‘leerling is minstens 1 keer op deze manier gepest’.

3.2.2. Seksuele oriëntatie

Om de onafhankelijke variabele seksuele oriëntatie te meten is er een dummyvariabele gecreëerd aan de hand van de oorspronkelijke items ‘Ik zou verliefd kunnen worden op een meisje’, ‘Ik zou verliefd kunnen worden op een jongen’ met antwoord opties die liepen van 1 = ‘helemaal mee eens’ tot 5 = ‘helemaal niet mee eens’ en ‘geslacht’ met antwoord opties 1 = jongen en 2 = meisje. Leerlingen die hebben geantwoord met ‘helemaal mee eens’ of ‘mee eens’ op de vraag of zij verliefd kunnen worden op het andere geslacht, en antwoorden met ‘helemaal mee oneens’ of ‘mee oneens’ op de vraag of zij verliefd kunnen worden op het eigen geslacht, zijn, op basis van de combinatie met hun antwoord op de variabele ‘geslacht’ gecategoriseerd als 1 = hetero. Lesbische of homoseksuele leerlingen, die dus hebben geantwoord met ‘helemaal mee oneens’ of ‘mee oneens’ op de vraag of zij verliefd kunnen worden op het andere geslacht, en met ‘helemaal mee eens’ of ‘mee eens’ op de vraag of zij verliefd kunnen worden op het eigen geslacht, óf wanneer de leerling antwoord met ‘niet eens/niet oneens’ op de vraag of zij verliefd kunnen worden op het andere geslacht, en antwoord met ‘niet eens/niet oneens’ op de vraag of zij verliefd kunnen worden op het eigen geslacht, zijn op basis van de combinatie met hun antwoord op de variabele ‘geslacht’, gecodeerd als 2 = LHB. Daarnaast werden biseksuele leerlingen, die op zowel de vraag of ze verliefd kunnen worden op het eigen geslacht én de vraag of ze verliefd kunnen worden op het andere geslacht, hebben geantwoord met ‘helemaal mee eens’, ‘mee eens’ of ‘niet eens/niet oneens’ gecodeerd als 2 = LHB.

3.2.3. Onafhankelijke variabele: genderidentiteit

Om de onafhankelijke variabele genderidentiteit te meten, is er een dummyvariabele gecreëerd aan de hand van de oorspronkelijke items ‘leerling voelt zich jongen’ en ‘leerling voelt zich meisje’, welke beide beschikten over de antwoordopties 1 = helemaal, 2 = gedeeltelijk en 3 = helemaal niet én het item ‘geslacht’ welke bestaat het geboortegeslacht van de leerlingen meet en bestaat uit de antwoordopties 1 = jongen en 2 = meisje. Er is, op basis van een combinatie van het gerapporteerde geboortegeslacht en genderidentiteit, een dummy variabele gemaakt welke is gecodeerd als 0 = cisgender en 1 = genderminderheid. Leerlingen die aangaven zich helemaal jongen te voelen en helemaal niet meisje te voelen, en daarbij op het item ‘geslacht’ hebben geantwoord met antwoordoptie ‘jongen’, zijn gecodeerd als cisgender. Ook leerlingen die aangaven zich helemaal meisje te voelen en helemaal niet jongen te voelen, en daarbij op het item ‘geslacht’ hebben geantwoord met antwoordoptie ‘meisje’, zijn gecodeerd als cisgender. Leerlingen die aangaven zich helemaal of gedeeltelijk jongen te voelen en helemaal niet of gedeeltelijk meisje te voelen, en daarbij op het item ‘geslacht’ antwoordden met ‘meisje’, zijn gecodeerd als genderminderheid. Daarnaast zijn ook leerlingen die aangaven zich helemaal of gedeeltelijk meisje te voelen en helemaal niet of gedeeltelijk jongen te voelen, en daarnaast op het item ‘geslacht’ antwoordden met ‘jongen’ gecodeerd als genderminderheid. Tot slot werden leerlingen die zich helemaal niet jongen én helemaal niet meisje voelen gecodeerd als genderminderheid.

3.2.4. Modererende variabele: LHBT-gericht schoolbeleid

De modererende variabele ‘LHBT-gericht beleid’ is gemeten door de gemiddelde som van de scores te nemen van de antwoorden die leidinggevend en ander schoolpersoneel konden geven op de volgende vragen; ‘Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderlinge respect ten aanzien van homoseksueel/ lesbisch zijn’, ‘Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderlinge respect ten aanzien van biseksueel zijn’ en ‘Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderlinge respect ten aanzien van transgender zijn’. De leidinggevend konden aan de hand van elk van de drie vragen een score geven van 1 tot 5, waarbij de score 1 = ‘geen preventief beleid’ betekent, en waarbij de score 5 = ‘zeer intensief preventief beleid’ betekent. Dit betekent dus dat een hogere score op de variabele ‘LHBT-gericht beleid’ verwijst naar een uitgebreidere en intensievere implementatie van het desbetreffende beleid. Voor dit huidige onderzoek is het uitsluitend de bedoeling om in kaart te brengen in hoeverre er op een school sprake is van LHBT-gericht schoolbeleid. Echter, oorspronkelijk bevatte vrijwel elke school over meerdere scores, doordat meerdere leidinggevend een score hebben gegeven op de hierboven benoemde vragen. Om per school tot één algehele score te komen is er daarom voor gekozen om per school het gemiddelde te berekenen van de scores van de leidinggevend op de variabele ‘LHBT-gericht beleid’.

3.2.5. Operationalisering controlevariabelen

Er zijn vier controlevariabelen meegenomen in het onderzoek, namelijk de variabelen ‘Leeftijd’, ‘Schoolniveau’, ‘Migratieachtergrond’ en ‘Geloofsovertuiging’.

De variabele die schoolniveau van de leerlingen meet, bestond oorspronkelijk uit de antwoordopties 1 = VMBO, 2 = ‘praktijkonderwijs’, 3 = ‘HAVO’, 4 = ‘VWO’, 5 = ‘combinatie VMBO/HAVO’, 6 = ‘combinatie HAVO/VWO’, 7 = ‘combinatie VMBO/HAVO/VWO’, 8 = ‘speciaal onderwijs’, 9 = ‘anders, namelijk:’. De antwoordoptie 9 = ‘anders namelijk’ is gehercodeerd als missende waarde. De antwoordopties 2 = ‘praktijkonderwijs’ en 8 = ‘speciaal onderwijs’ zijn gehercodeerd tot 0 = ‘praktijkopleiding en speciaal onderwijs’ en de antwoord opties 1 = VMBO, 3 = ‘HAVO’, 4 = ‘VWO’, 5 = ‘combinatie VMBO/HAVO’, 6 = ‘combinatie HAVO/VWO’, 7 = ‘combinatie VMBO/HAVO/VWO’ zijn gehercodeerd tot; 1 = ‘vmbo/havo/vwo’.

Een persoon beschikt over een migratieachtergrond wanneer tenminste één ouder in het buitenland geboren is (CBS, z.d.). De items ‘geboorteland moeder’ en ‘geboorteland vader’ zijn daarom samengevoegd tot één variabele. Beide items beschikten oorspronkelijk over 11 antwoordopties. De antwoordoptie 11 = ‘weet niet’ is gehercodeerd tot missende waarde, en de antwoordopties 2 = ‘Indonesië’, 3 = ‘Duitsland’, 4 = ‘Marokko’, 5 = ‘Turkije’, 6 = ‘Suriname’, 7 = ‘Antillen’, 8 = ‘België’, 9 = ‘Polen’ en 10 = ‘Anders’ zijn samengevoegd tot één antwoordoptie met de naam ‘migratieachtergrond’. Met de overgebleven antwoordopties is een dummyvariabele gemaakt, waarbij 0 = ‘geen migratieachtergrond’ betekent, en waarbij 1 = ‘migratieachtergrond’ betekent.

Tot slot is er aan de hand van de variabele ‘geloof’ gecontroleerd voor de invloed van de geloofsovertuiging op het pestslachtofferschap. Deze variabele beschikte in eerste instantie over 11 antwoordopties die elk verschillende geloofsovertuigingen aanduiden. Echter, aangezien het in dit onderzoek enkel relevant is om te controleren voor de invloed van het hebben van een geloofsovertuiging op de mate waarin iemand wordt gepest, zijn de antwoordopties 1 = ‘Ja, Christelijk (bijv. katholiek, protestants, hervormd, gereformeerd)’, 2 = ‘Ja, Islamitisch (moslim)’, 4 = ‘Ja, Anders namelijk’, samen te voegen tot de antwoordoptie ‘1 = ‘Ja’. De antwoordmogelijkheid ‘3 = ‘Nee’ is gehercodeerd tot 0 = ‘Nee’.

3.3. Analyseplan

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is er eerst gekeken naar de univariate verdelingen. Hierbij werd er gekeken naar het gemiddelde, de standaarddeviatie, de minimale waarde en de maximale waarde van de variabelen die zijn gebruikt voor de analyses. Daaropvolgend zijn ook de bivariate verdelingen bekeken, waarbij er aan de hand van correlaties kon worden gekeken naar de samenhang tussen de variabelen. Vervolgens werden de hypothesen getoetst.

Aangezien de data voor deze studie zich bevindt op zowel schoolniveau als op leerlingenniveau, is er sprake van een geneste structuur in de data. Er is daarom in eerste instantie

gekeken of het noodzakelijk was om multilevel analyses uit te voeren. Hiervoor is zijn er zogeheten intraclass correlatiecoëfficiënten (ICC) berekent, welke aangeven hoeveel procent van de variantie kan worden verklaard door de verschillen tussen scholen. Op basis van de berekende ICC-waardes (ICC verbaal pesten = 0,025, relationeel pesten = 0,011, materieel pesten = 0,015, fysiek pesten = 0,015) bleek dat de mate waarin er sprake is van een geneste structuur erg laag is. Voor een uitwerking van de berekende waardes, zie Bijlage 5. Ook bleek uit de multilevel modellen dat, voor elke vorm van pesten, geldt dat het schatten van de random effecten van genderidentiteit en seksuele oriëntatie overbodig was, wat betekent dat de modellen er niet beter van worden als deze variabelen als random effecten worden geschat in de analyses. Daarom is er uiteindelijk voor gekozen om, voor elke vorm van pesten als afhankelijke variabele, hiërarchische logistische regressiemodellen te schatten in plaats van multilevel modellen.

Voor elke vorm van pesten geldt dat het eerste model de betreffende vorm van pesten voorspelt uit de controlevariabelen *leeftijd*, *schoolniveau*, *migratieachtergrond* en *geloof*. Het tweede model beschikt naast de controlevariabelen over de afhankelijke variabelen *seksuele oriëntatie* en *genderidentiteit*. Aan het derde model is vervolgens de moderator variabele *LHBT-gericht schoolbeleid* toegevoegd. In het vierde model is de interactieterm van *seksuele oriëntatie* en *LHBT-gericht schoolbeleid* toegevoegd. Het vijfde model beschikt, in plaats van de interactie term van *seksuele oriëntatie* en *LHBT-gericht schoolbeleid*, over de interactieterm van *genderidentiteit* en *LHBT-gericht schoolbeleid*. Hypothesen 1 en 2 zijn getoetst aan de hand van de modellen 1 en 2 met elke vorm van pesten als afhankelijke variabele. Hypothesen 3 en 4 zijn getoetst op basis van de modellen 4 en 5 met elke vorm van pesten als afhankelijke variabele.

De modellen zijn vervolgens geïnterpreteerd aan de hand van de zogeheten ‘odds-ratio’s’, welke de verhouding weergeven tussen de kans dat een leerling wel of niet slachtoffer is van de betreffende vorm van pesten. Een odds-ratio geeft dus inzicht in hoeveel keer de odds toeneemt dat een leerling slachtoffer wordt van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten, gegeven de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van de betreffende leerling, en de mate waarin er een LHBT-gericht schoolbeleid aanwezig is op de school van de leerling. Om de fit van de modellen te toetsen zijn voor elk model de Deviance berekend en is daarnaast de Hosmer-Lemeshow toets uitgevoerd. Op deze manier kon er inzicht worden verkregen in de mate waarin de onafhankelijke variabelen in staat zijn om de variatie in de afhankelijke variabelen te verklaren.

Respondenten die beschikten over missende waarden op één of meer van de variabelen die zijn gebruikt in de analyses, zijn voorafgaand uit de dataset worden verwijderd. Tot slot zijn er een aantal assumpties van logistische regressie getoetst. Zo is er gekeken in hoeverre er uitbijters in de data aanwezig waren en of er sprake was van een (te) sterke mate van multicollineariteit. Aangezien de variabelen *LHBT-gericht schoolbeleid*, *seksuele oriëntatie* en *genderidentiteit* in modellen 4 en 5 gebruikt zouden worden om een moderatie-effect te toetsen, is ervoor gekozen om deze variabelen vooraf te centreren rondom het gemiddelde.

3.4. Aanvullende analyse: Volledige pestslachtofferschap

Hoewel de hypothesen uit dit onderzoek gericht zijn op het slachtofferschap van de afzonderlijke vormen van pesten, is er een aanvullende analyse uitgevoerd waarbij wordt gekeken naar het totale pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen, vergeleken met heteroseksuele/cisgender leerlingen. Op deze manier wordt het duidelijk of LHBT-leerlingen over het geheel genomen meer worden gepest dan hun heteroseksuele/cisgender. Ook geeft dit een indicatie of LHBT-leerlingen vaker met meerdere vormen van pesten tegelijkertijd te maken krijgen dan heteroseksuele/cisgender leerlingen. Aangezien veel voorgaande studies enkel hebben gekeken naar dit totale pestslachtofferschap, geeft deze aanvullende analyse de mogelijkheid om de bevindingen van dit onderzoek te vergelijken met die van voorgaande studies. De variabele die deze samengestelde pestervaringen weergeeft is tot stand gekomen door de somscore van de 4 verschillende vormen van pesten te berekenen. Vervolgens is hiervan een dummy gemaakt, waarbij 0 = 'nooit gepest', en 1 = 'leerling is minstens 1 keer gepest' betekent. In de aanvullende analyse naar dit volledige pestslachtofferschap zal ook de invloed van de modererende variabele 'LHBT-gericht schoolbeleid' worden onderzocht.

4. Resultaten

4.1. Univariante statistieken

In Tabel 1 worden de univariate statistieken weergegeven van de variabelen die zullen worden meegenomen in de analyses.

Tabel 1: Beschrijvende statistieken van de in de analyse opgenomen variabelen

Variabele	Gemiddelde (standaarddeviatie)	Minimum	Maximum	N totaal	Missing
Verbaal pesten (0 = niet verbaal gepest; 1 = wel verbaal gepest)	55% niet verbaal gepest 45% wel verbaal gepest			5129	438
Relationeel pesten (0 = niet relationeel gepest; 1 = wel relationeel gepest)	67% niet relationeel gepest 33% wel relationeel gepest			5129	573
Materieel pesten (0 = niet materieel gepest; 1 = wel materieel gepest)	72% niet materieel gepest 28% wel materieel gepest			5129	554
Fysiek pesten (0 = niet fysiek gepest; 1 = wel fysiek gepest)	73% niet fysiek gepest 27% wel fysiek gepest			5129	601
Seksuele oriëntatie (0 = hetero; 1 = LHB)	80% hetero 20% LHB			5129	1665
Genderidentiteit (0 = cisgender; 1 = gender minderheid)	98% cisgender 2% niet cisgender			5129	2439
LHBT-gericht schoolbeleid (schaal 3 items)	3,14 (,83)	1,33	5,00	5129	0
Leeftijd	14,14 (1,52)	11	19	5129	2
Schoolniveau (0 = praktijkonderwijs en speciaal onderwijs; 1 = vmbo/havo/vwo)	3% praktijk/speciaal onderwijs 97% vmbo/havo/vwo			5129	2979
Migratieachtergrond (0 = beide ouders geboren in NL; 1 = tenminste één ouder geboren in buitenland)	86% beide ouders in NL 14% tenminste één ouder in buitenland			5129	1573
Geloof (0 = niet gelovig; 1 = wel gelovig)	62% niet gelovig 38% wel gelovig			5129	1024

* Bij nominale variabelen is de frequentieverdeling weergegeven in percentages

Er is te zien dat 55% van de leerlingen wel eens verbaal is gepest. Voor de overige vormen van pesten geldt dat een duidelijkere meerderheid nooit slachtoffer is geweest. Zo blijkt dat 33% van de leerlingen ooit slachtoffer is geweest van relationeel pesten. Wat materieel pesten betreft is 28% ooit

slachtoffer geweest, en voor fysiek pesten komt dit percentage uit op 27%. Wat betreft seksuele oriëntatie blijkt dat de meerderheid van de leerlingen (80%) heteroseksueel is. Voor genderidentiteit geldt dat het overgrote deel van de leerlingen (98%) cisgender is. Tot slot, voor de variabele LHBT-gericht schoolbeleid geldt dat de gemiddelde score 3,35 ($SD = 0,43$) is, waarbij de antwoordmogelijkheden liepen van 1,00 tot 5,00. De gemiddelde score van 3,35 laat dus zien dat voor de meeste scholen geldt dat de schoolleiding aangeeft dat er in gemiddelde mate aandacht wordt besteed aan preventief beleid om de acceptatie ten aanzien van LHBT-leerlingen te vergroten. Een uitgebreide weergave van de verdelingen van de verschillende variabelen is te vinden in Bijlage 1.

Tabel 1 geeft ook het aantal missende waarden per variabele weer. De meeste missende waarden zijn te wijten aan ontbrekende scores van leerlingen met betrekking tot hun genderidentiteit en schoolniveau. Ook bij de overige variabelen ontbraken er relatief veel scores van de leerlingen. Ondanks de reductie van het aantal respondenten vanwege het aantal missende waarden, wordt er niet verwacht dat deze reductie leidt tot een vertekening van de resultaten. Met een steekproefgrootte van 5.129 respondenten beschikken de analyses namelijk nog steeds over voldoende statistische power om betrouwbare resultaten op te leveren.

4.2. Bivariatie statistieken

In Tabel 2 worden de bivariate statistieken weergegeven van de variabelen die zullen worden meegenomen in de analyses.

Tabel 2: Bivariate statistieken tussen de variabelen (N = 5129)

Variabele	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Verbaal pesten		,50** ^a	,46** ^a	,53** ^a	-,09** ^a	,01 ^a	,04* ^a	-,04** ^a	,01 ^a	,003 ^a	,02 ^a
2. Relatieel pesten			,41** ^a	,45** ^a	-,07** ^a	,05** ^a	,06** ^a	-,03 ^a	-,01 ^a	-,02 ^a	,002 ^a
3. Materieel pesten				,49** ^a	-,08** ^a	-,02 ^a	,03* ^a	,02 ^a	,003 ^a	-,03 ^a	-,01 ^a
4. Fysiek pesten					-,14** ^a	-,01 ^a	,03* ^a	-,02 ^a	,01 ^a	,004 ^a	,00 ^a
5. Leeftijd						-,03* ^a	,01 ^a	-,07** ^a	,01 ^a	-,08** ^a	,11** ^a
6. Seksuele oriëntatie							,16** ^a	-,07** ^a	,04** ^a	-,08** ^a	,09** ^a
7. Genderidentiteit								-,05** ^a	,03* ^a	-,01 ^a	,06** ^a
8. Schoolniveau									-,02 ^a	,04** ^a	-,19** ^a
9. Migratieachtergrond										,16** ^a	,15** ^a
10. Geloof											-,11** ^a
11. LHBT-gericht schoolbeleid											

* significant bij tweezijdige $p < 0.05$.

** significant bij tweezijdige $p < 0.01$

^a = Pearson correlatie

Tussen verbaal en relationeel pesten bestaat er een sterk positief significant verband ($r = ,50$; $p = < ,01$). Dit verband betekent dat wanneer een leerling slachtoffer is van verbaal pesten, deze leerling ook vaker slachtoffer is van relationeel pesten. Datzelfde geldt voor de samenhang tussen verbaal pesten en materieel pesten ($r = ,46$; $p = < ,001$) en tussen verbaal pesten en fysiek pesten ($r = ,53$; $p = ,01$). Ook hier geldt dus dat wanneer een leerling verbaal wordt gepest, deze leerling ook meer te maken krijgt met relationeel en fysiek pesten.

Dezelfde sterke positief significante verbanden lijken te bestaan voor de samenhang tussen relationeel pesten en materieel pesten ($r = ,41$; $p = < ,001$) en tussen relationeel en fysiek pesten ($r = ,45$; $p = < ,001$). Dit wijst erop dat wanneer een leerling relationeel wordt gepest, deze leerling ook vaker slachtoffer is van materieel en fysiek pesten.

Er is een zwak positief verband te zien tussen seksuele oriëntatie en relationeel pesten ($r = ,05$; $p = < ,001$). Dit verband laat zien dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zouden zijn van relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen.

Daarnaast is er een zwak positief verband tussen genderidentiteit en verbaal pesten ($r = ,04$; $p = ,01$), genderidentiteit en relationeel pesten ($r = ,06$; $p = < ,001$), genderidentiteit en materieel pesten ($r = ,03$; $p = ,04$) en tussen genderidentiteit en fysiek pesten ($r = ,03$; $p = ,05$). Dit betekent dat transgender leerlingen vaker slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan cisgender leerlingen.

Tot slot bestaan er zwakke positieve verbanden tussen LHBT-gericht schoolbeleid en seksuele oriëntatie ($r = ,09$; $p = < ,001$) en tussen LHBT-gericht schoolbeleid en genderidentiteit ($r = ,06$; $p = < ,001$). Deze laten zien dat er meer LHB-leerlingen en transgender leerlingen zitten op scholen waar er meer LHBT-gericht schoolbeleid aanwezig is dan op scholen waar er minder LHBT-gericht schoolbeleid aanwezig is.

4.3. Modevaluatie

Voor elk logistisch regressiemodel is er een zogeheten 'deviance' (-2 Log Likelihood) geschat. De deviance van een model geeft aan hoe het betreffende model zich verhoudt tot het lege model. Hiervoor geldt dat, hoe lager de deviance score is, hoe beter het model is in het schatten van de afhankelijke variabele. Daarnaast wordt er voor elk model een Hosmer Lemeshow toets uitgevoerd, welke de fit van het betreffende model aangeeft. Zodra de p-waarde van één van de modellen kleiner zou zijn dan 0,05 zou dit erop wijzen dat er sprake is van een verschil tussen de voorspelde en waargenomen waarden. Er is dan sprake van een slechte fit van het betreffende model.

Kijkend naar Tabel 4 tot en met 8 is te zien dat voor elke vorm van pesten geldt dat bij elk nieuw model, de Deviance in kleine mate afneemt. Dit betekent dat, het model beter wordt in het verklaren van het slachtofferschap van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten naarmate de verklarende variabelen seksuele oriëntatie, genderidentiteit, LHBT-gericht schoolbeleid en de

interactieterm tussen seksuele oriëntatie en LHBT-gericht schoolbeleid worden toegevoegd. Deze verschillen zijn echter erg minimaal, wat erop wijst dat de verklarende variabelen maar minimaal in staat zijn om het slachtofferschap van de vormen van pesten te voorspellen. Door het toevoegen van de verklarende variabelen is de fit van het model dan ook maar in kleine mate verbeterd ten opzichte van het lege model.

Daarnaast geldt voor elke vorm van pesten dat de deviance waarde van model 5 bijna gelijk is aan de deviance waarde van model 3. Dit wijst erop dat de toevoeging van de interactieterm van genderidentiteit en LHBT-gericht schoolbeleid nauwelijks een bijdrage levert aan het voorspellen van het pestslachtofferschap ten opzichte model 3 waarin deze interactieterm niet wordt meegenomen. Aangezien het toevoegen van de interactieterm van seksuele oriëntatie en LHBT-gericht schoolbeleid in model 4 wél een kleine bijdrage levert aan het voorspellen van het pestslachtofferschap, kan er worden geconcludeerd dat voor elke vorm van pesten geldt dat model 4 het beste is in het verklaren van het pestslachtofferschap.

Volgens de Hosmer en Lemeshow-toets van de verschillende modellen in Tabellen 4 tot en met 8 zijn er geen aanwijzingen voor een slecht passend model, gezien de significantieniveaus van alle modellen boven een p-waarde van 0,05 liggen.

4.4. Hypothesetoetsing

Hypothese 1 stelde dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan heteroseksuele leerlingen. Uit de logistische regressieanalyses is gebleken dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zijn van relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen. Model 2 in Tabel 5 laat namelijk zien dat LHB-leerlingen 1,24 keer hogere odds hadden op relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen ($b = 0,21$; $p = ,004$), gecontroleerd voor de leeftijd, het schoolniveau, migratieachtergrond en geloof van de leerlingen. Dit impliceert dus dat LHB-leerlingen een grotere kans hebben op slachtofferschap van relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen. Voor materieel pesten is het tegenovergestelde effect gevonden. Model 2 in Tabel 6 laat namelijk zien dat de odds op materieel pesten voor LHB-leerlingen 0,83 keer kleiner is dan voor heteroseksuele leerlingen, gecontroleerd voor leeftijd, schoolniveau, migratieachtergrond en geloof ($b = - ,19$; $p = ,02$). LHB-leerlingen hebben dus juist minder kans om slachtoffer te worden van materieel pesten dan heteroseksuele leerlingen. Voor verbaal en fysiek pesten geldt dat er geen significante effecten zijn gevonden, wat maakt dat deze betreffende resultaten niet kunnen worden gegeneraliseerd naar de populatie. De resultaten bieden dus enkel bewijs voor hypothese 1 wanneer het relationeel pesten betreft. Wat betreft de overige vormen van pesten dient de hypothese te worden verworpen, en is er zelfs een tegenovergesteld effect gevonden waaruit blijkt dat LHB-leerlingen juist een minder grote kans hebben op slachtofferschap van materieel pesten dan heteroseksuele leerlingen.

Hypothese 2 stelde dat transgender leerlingen vaker slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan cisgender leerlingen. Uit model 2 in tabel 4 tot en met 7 blijkt dat transgender leerlingen een hogere odds hebben op verbaal pesten ($OR = 1,58; b = ,46; p = ,02$), relationeel pesten ($OR = 1,85; b = ,61; p < ,001$), materieel pesten ($OR = 1,57; b = ,45; p = ,02$) en fysiek pesten ($OR = 1,56; b = ,44; p = ,03$). Dit betekent dat voor elke vorm van pesten geldt dat transgender leerlingen een grotere kans hebben op slachtofferschap dan cisgender leerlingen. Hypothese 2 kan aan de hand van deze resultaten worden bevestigd.

Hypothese 3 stelde dat het verschil in de mate waarin LHB-leerlingen, vergeleken met heteroseksuele leerlingen, te maken krijgen met verbaal relationeel, materieel en fysiek pesten kleiner is wanneer de school beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid, dan wanneer de school niet beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid. In model 4 in tabel 4, 6 en 7 komt een positief, niet significant effect naar voren. Gezien deze effecten niet significant zijn gebleken, is er geen bewijs gevonden dat de aanwezigheid van LHBT-gericht schoolbeleid van invloed is op de relatie tussen de seksuele oriëntatie van de leerlingen en de mate waarin zij verbaal, materieel en fysiek worden gepest. Wat betreft relationeel pesten, is te zien dat de interactieterm in model 4 in tabel 5 wél een positief significant effect weergeeft ($b = ,37; p = ,02$). Om dit effect beter te kunnen interpreteren is er voor elke groep van seksuele oriëntatie berekend welke kans er is om relationeel te worden gepest wanneer er een lage mate, gemiddelde mate en hoge mate van LHBT-gericht schoolbeleid aanwezig is. Deze kansen worden weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Kans op relationeel pesten per mate van LHBT-gericht schoolbeleid

LHBT-gericht schoolbeleid	Hetero	LHB
<i>Lage mate</i>	0,32	0,37
<i>Gemiddelde mate</i>	0,49	0,54
<i>Hoge mate</i>	0,48	0,53

Uit bovenstaande tabel kan worden geconcludeerd dat LHB-leerlingen juist vaker relationeel worden gepest wanneer de school beschikt over een gemiddelde mate van LHBT-gericht schoolbeleid, dan bij een lage mate van LHBT-gericht schoolbeleid. Ook bij een hoge mate van LHBT-gericht schoolbeleid zijn zij vaker slachtoffer van relationeel pesten dan bij een lage mate van dit beleid. Er is op basis van dit interactie-effect dus sprake van een tegengesteld effect dan er aan de hand van hypothese 3 werd verwacht. Hypothese 3 dient aan de hand van deze resultaten dus te worden verworpen.

Hypothese 4 stelde dat het verschil in de mate waarin transgender leerlingen, vergeleken met cisgender leerlingen, te maken krijgen met verbaal relationeel, materieel en fysiek pesten kleiner is wanneer de school beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid, dan wanneer de school niet beschikt over een LHBT-gericht schoolbeleid. Model 5 in tabel 4 tot en met 7 laat zien dat voor elke vorm van pesten geldt dat er geen significante effecten zijn gevonden. Er is dus geen bewijs gevonden dat de

aanwezigheid van LHBT-gericht schoolbeleid van invloed is op de relatie tussen genderidentiteit van de leerlingen en de mate waarin zij slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten. Hypothese 4 dient daarom te worden verworpen.

4.5. Aanvullende Analyse: Volledige pestslachtofferschap

Zoals te zien in model 2, Tabel 8, blijkt uit de logistische regressieanalyse dat transgender leerlingen een grotere kans hebben om slachtoffer te zijn van verschillende vormen van pesten tegelijkertijd dan cisgender leerlingen ($OR = 1,59$; $b = ,47$; $p = ,02$). Voor LHB-leerlingen ten opzichte van heteroseksuele leerlingen geldt dat er geen significante effecten zijn gevonden, wat maakt dat deze betreffende resultaten niet kunnen worden gegeneraliseerd naar de populatie. Model 4 en 5 in Tabel 8 laten daarnaast geen significante resultaten zien wat betreft de invloed van LHBT-gericht schoolbeleid op het totale pestslachtofferschap. Er is dus geen bewijs gevonden dat de aanwezigheid van LHBT-gericht schoolbeleid van invloed is op de relatie tussen de seksuele oriëntatie en genderidentiteit van de leerlingen en de mate waarin zij slachtoffer zijn van meerdere vormen van pesten tegelijkertijd.

4.6. Assumpties

Voorafgaand aan de analyses is er gekeken of de assumpties van logistische regressie zijn geschonden. Allereerst is de assumptie van multicollineariteit gecontroleerd aan de hand van de zogeheten Variance Inflation Factor (VIF) scores. Uit de analyse van deze scores is gebleken dat er geen sprake is van een problematische mate van multicollineariteit. Een toelichting op het begrip ‘VIF-scores’ en een overzicht van alle VIF-scores van dit onderzoek staan beschreven in Bijlage 4.

Naast multicollineariteit is er ook gekeken of er uitbijters of invloedrijke punten aanwezig zijn in de dataset. Om dit te controleren zijn voor alle modellen de Leverages en de DFBETA's berekend. Vanwege het hoge aantal respondenten in dit onderzoek, vallen de grenswaarden van de Leverages erg laag uit waardoor bijna elke case deze waarde overschrijdt. Aangezien dit dus geen nauwkeurig beeld geeft van de uitbijters of invloedrijke punten, is ervoor gekozen om te kijken of de Leverages waarden van de cases die hierop het hoogst scoren dicht bij elkaar liggen, of dat er een aantal waarden tussen zitten die vergeleken met de andere cases ineens een stuk groter waren. Uiteindelijk bleken er geen cases aanwezig te zijn waarbij dit het geval was. Deze controle is daarnaast ook gedaan voor de scores op de DFBETA's. Ook hier geldt dat er geen cases zijn die de analyses sterk hebben beïnvloed. Er kan dus worden geconcludeerd dat er geen cases zijn die kunnen worden aangemerkt als uitbijters. De begrippen en Leverages en DFBETA, en de inspectie hiervan, wordt verder toegelicht in Bijlage 4.

Tabel 4: Resultaten van een stapsgewijze logistische regressieanalyse met ‘verbaal pesten’ als afhankelijke variabele

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p
Constante	2,13** (,32)	8,45	<,001	2,12** (,32)	8,35	<,001	2,12** (,32)	8,30	<,001	2,11** (,33)	8,23	<,001	2,12** (,33)	8,29	<,001
Leeftijd	-,13** (,02)	,88	<,001	-,13** (,02)	,88	<,001	-,13** (,02)	,88	<,001	-,13** (,02)	,88	<,001	-,13** (,02)	,88	<,001
Schoolniveau	-,52** (,17)	,60	,002	-,50** (,17)	,61	,003	-,46* (,17)	,63	,01	-,45* (,17)	,64	,01	-,46* (,17)	,63	,01
Migratieachtergrond	,09 (,08)	1,09	,30	,08 (,08)	1,08	,33	-,06 (,08)	1,06	,46	,06 (,08)	1,07	,44	,06 (,08)	1,06	,46
Geloof	-,02 (,06)	,98	,71	-,02 (,06)	,98	,72	-,01 (,06)	,99	,85	-,01 (,06)	,99	,83	-,02 (,06)	,99	,84
Seksuele oriëntatie ^a				-,01 (,07)	,99	,85	-,02 (,07)	,98	,79	-,03 (,07)	,97	,71	-,02 (,07)	,98	,79
Genderidentiteit ^a				,46* (,19)	1,58	,02	,45* (,19)	1,57	,02	,44* (,19)	1,55	,02	,44* (,20)	1,55	,03
LHBT-gerichtbeleid ^a							,09 (,07)	1,10	,17	,09 (,07)	1,09	,19	,09 (,07)	1,10	,17
Seksueleorientatie *LHBT-gerichtbeleid										,15 (,16)	1,17	,33			
Genderidentiteit *LHBT-gerichtbeleid													,09 (,37)	1,09	,81
Deviance	7004,55			6998,60			6996,71			6995,75			6996,65		
Hosmer-Lemeshowtoets	12,13			12,71			9,76			4,56			10,17		
N	5.129			5.129			5.129			5.129			5.129		

*significant bij p <0,05, **significant bij p <0,01, ^agecentreerde variabele

Tabel 5: Resultaten van een stapsgewijze logistische regressieanalyse met ‘relationeel pesten’ als afhankelijke variabele

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>
Constante	1,23** (,34)	3,42	<,001	1,14** (,34)	3,13	<,001	1,14** (,34)	3,13	<,001	1,12** (,34)	3,06	,001	1,14** (,34)	3,11	<,001
Leeftijd	-,11** (,02)	,90	<,001	-,11** (,02)	,90	<,001	-,11** (,02)	,90	<,001	-,11** (,02)	,90	<,001	-,11** (,02)	,90	<,001
Schoolniveau	-,37* (,17)	,69	,03	-,31 (,17)	,73	,07	-,32 (,17)	,73	,06	-,30 (,17)	,74	,09	-,31 (,17)	,73	,07
Migratieachtergrond	-,01 (,09)	,99	,92	-,03 (,09)	,97	,73	-,03 (,09)	,97	,76	-,02 (,09)	,98	,82	-,03 (,09)	,98	,78
Geloof	-,13 (,06)	,88	,05	-,11 (,06)	,90	,09	-,11 (,06)	,90	,08	-,12 (,06)	,89	,07	-,11 (,06)	,89	,08
Seksuele oriëntatie ^a				,21** (,07)	1,24	,004	,21** (,07)	1,24	,004	,20* (,08)	1,22	,01	,21** (,07)	1,24	,004
Genderidentiteit ^a				,61** (,19)	1,85	<,001	,62** (,19)	1,85	<,001	,59** (,19)	1,81	,002	,56** (,20)	1,76	,004
LHBT-gerichtbeleid ^a							-,02 (,07)	,98	,82	-,03 (,07)	,97	,66	-,02 (,07)	,98	,77
Seksueleorientatie *LHBT-gerichtbeleid										,37* (,16)	1,45	,02			
Genderidentiteit *LHBT-gerichtbeleid													,34 (,37)	1,41	,35
Deviance	6440,65			6418,41			6418,36			6413,03			6417,48		
Hosmer-Lemeshowtoets	8,11			6,27			8,49			9,04			9,49		
N	5.129			5.129			5.129			5.129			5.129		

*significant bij $p < 0,05$, **significant bij $p < 0,01$, ^agecentreerde variabele

Tabel 6: Resultaten van een stapsgewijze logistische regressieanalyse met ‘materieel pesten’ als afhankelijke variabele

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>
Constante	,64 (,36)	1,89	,08	,68 (,37)	1,97	,06	,68 (,37)	1,97	,06	,68 (,37)	1,98	,06	,68 (,37)	1,97	,06
Leeftijd	-,12** (,02)	,89	<,001	-,12** (,02)	,88	<,001	-,12** (,02)	,88	<,001	-,12** (,02)	,88	<,001	-,12** (,02)	,88	<,001
Schoolniveau	,17 (,19)	1,18	,39	,16 (,19)	1,18	,40	,15 (,20)	1,16	,45	,15 (,20)	1,16	,46	,15 (,20)	1,16	,45
Migratieachtergrond	,07 (,09)	1,07	,48	,07 (,09)	1,07	,46	,08 (,09)	1,08	,42	,07 (,09)	1,08	,43	,08 (,09)	1,08	,42
Geloof	-,16* (,07)	,85	,01	-,18* (,07)	,84	,01	-,18* (,07)	,84	,01	-,18* (,07)	,84	,01	-,18* (,07)	,84	,01
Seksuele oriëntatie ^a				-,19* (,08)	,83	,02	-,18* (,08)	,83	,02	-,18* (,08)	,83	,03	-,18* (,08)	,83	,02
Genderidentiteit ^a				,45* (,20)	1,57	,02	,46* (,20)	1,58	,02	,46* (,20)	1,58	,02	,46* (,20)	1,58	,02
LHBT-gerichtbeleid ^a							-,03 (,08)	,97	,68	-,03 (,08)	,97	,68	-,03 (,08)	,97	,68
Seksueleorientatie *LHBT-gerichtbeleid										-,03 (,18)	,87	,97			
Genderidentiteit *LHBT-gerichtbeleid													-,03 (,39)	,97	,95
Deviance	6007,14			5998,17			5997,99			5997,96			5997,99		
Hosmer-Lemeshowtoets	8,91		,35	10,69		,22	10,45		,24	9,34		,32	11,17		,19
N	5.129			5.129			5.129			5.129			5.129		

*significant bij $p < 0,05$, **significant bij $p < 0,01$, ^agecentreerde variabele

Tabel 7: Resultaten van een stapsgewijze logistische regressieanalyse met ‘fysiek pesten’ als afhankelijke variabele

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>
Constante	2,37** (,37)	10,69	<,001	2,39** (,37)	10,93	<,001	2,39** (,37)	10,89	<,001	2,37** (,37)	10,75	<,001	2,39** (,37)	10,87	<,001
Leeftijd	-,21** (,02)	,81	<,001	-,22** (,02)	,81	<,001	-,22** (,02)	,81	<,001	-,22** (,02)	,81	<,001	-,22** (,02)	,81	<,001
Schoolniveau	-,37* (,18)	,69	,04	-,37* (,18)	,69	,04	-,35 (,18)	,70	,05	-,34 (,18)	,71	,06	-,35 (,18)	,70	,05
Migratieachtergrond	,09 (,09)	1,09	,34	,09 (,09)	1,09	,34	,08 (,09)	1,08	,39	,09 (,09)	1,09	,36	,08 (,09)	1,09	,39
Geloof	-,04 (,07)	,96	,57	-,05 (,07)	,96	,50	-,04 (,07)	,96	,54	-,04 (,07)	,96	,52	-,04 (,07)	,96	,54
Seksuele oriëntatie ^a				-,12 (,08)	,89	,14	-,12 (,08)	,88	,13	-,14 (,08)	,87	,10	-,12 (,08)	,88	,13
Genderidentiteit ^a				,44* (,20)	1,56	,03	,44* (,20)	1,55	,03	,43* (,20)	1,53	,03	,42* (,21)	1,53	,04
LHBT-gerichtbeleid ^a							,04 (,08)	1,04	,63	-,03 (,08)	1,03	,68	,04 (,08)	1,04	,65
Seksueleorientatie *LHBT-gerichtbeleid										,23 (,18)	1,26	,19			
Genderidentiteit *LHBT-gerichtbeleid													-,10 (,38)	1,11	,79
Deviance	5877,74			5871,60			5871,37			5869,67			5871,30		
Hosmer-Lemeshowtoets	2,79			3,85			7,02			6,86			5,15		
N	5.129			5.129			5.129			5.129			5.129		

*significant bij $p < 0,05$, **significant bij $p < 0,01$, ^agecentreerde variabele

Tabel 8: Resultaten van een stapsgewijze logistische regressieanalyse met ‘volledig pestslachtofferschap’ als afhankelijke variabele

	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4			Model 5		
	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p	b(SE)	Odds-ratio	p
Constante	3,02** (,37)	20,58	<,001	3,02** (,33)	20,47	<,001	3,01** (,33)	20,35	<,001	3,00** (,33)	20,13	<,001	3,01** (,33)	20,31	<,001
Leeftijd	-,16** (,02)	,85	<,001	-,16** (,02)	,85	<,001	-,17** (,02)	,85	<,001	-,17** (,02)	,85	<,001	-,17** (,02)	,85	<,001
Schoolniveau	-,52** (,17)	,60	,003	-,50** (,17)	,61	,004	-,46** (,18)	,63	,009	-,45* (,18)	,64	,01	-,46** (,18)	,63	,009
Migratieachtergrond	,04 (,08)	1,04	,62	,04 (,08)	1,04	,66	,02 (,09)	1,02	,84	,02 (,09)	1,02	,81	,02 (,09)	1,02	,84
Geloof	-,05 (,06)	,96	,45	-,05 (,06)	,96	,45	-,03 (,06)	,96	,57	-,04 (,06)	,96	,55	-,03 (,06)	,97	,57
Seksuele oriëntatie ^a				-,03 (,07)	,97	,70	-,03 (,07)	,97	,64	-,04 (,07)	,96	,56	-,03 (,07)	,97	,64
Genderidentiteit ^a				,47* (,20)	1,59	,02	,46* (,20)	1,58	,02	,44* (,20)	1,56	,03	,44* (,21)	1,55	,03
LHBT-gerichtbeleid ^a							,10 (,07)	1,11	,14	-,10 (,07)	1,10	,16	,10 (,07)	1,11	,14
Seksueleoriëntatie *LHBT-gerichtbeleid										,20 (,16)	1,22	,21			
Genderidentiteit *LHBT-gerichtbeleid													-,12 (,39)	1,13	,76
Deviance	6964,73			6959,00			6856,79			6955,24			6956,70		
Hosmer-Lemeshowtoets	8,20			10,63			5,75			5,45			5,13		
N	5.129			5.129			5.129			5.129			5.129		

*significant bij p <0,05, **significant bij p <0,01, ^agecentreerde variabele

5. Conclusie & Discussie

Dit onderzoek beoogde meer inzicht te verkrijgen in de mate waarin het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen verschilt van heteroseksuele/cisgender leerlingen, en welke invloed LHBT-gericht beleid heeft op de verschillen in pestslachtofferschap tussen deze leerlingen. De onderzoeksvraag die daarbij centraal stond luidde als volgt; *In hoeverre zijn LHBT-leerlingen vaker slachtoffer van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten vergeleken met heteroseksuele/cisgender leerlingen, en in hoeverre kan LHBT-gericht schoolbeleid deze verschillen verkleinen?* Om antwoord te kunnen geven op deze onderzoeksvraag is er een literatuuronderzoek gedaan, en zijn er logistische regressieanalyses uitgevoerd.

Uit het onderzoek is gebleken dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zijn van relationeel pesten dan hun heteroseksuele medeleerlingen. Dit verschil werd echter niet gevonden voor verbaal en fysiek pesten. Opvallend is dat LHB-leerlingen juist minder vaak slachtoffer van materieel pesten blijken te zijn dan heteroseksuele leerlingen. Transgender leerlingen blijken daarentegen wél van alle vormen van pesten vaker slachtoffer te zijn dan cisgender leerlingen. Verder toont het onderzoek aan dat huidig LHBT-gericht schoolbeleid niet effectief is in het verkleinen van de verschillen in pestslachtofferschap tussen LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen. Sterker nog, bij scholen met een hoge mate van LHBT-gericht beleid blijken LHB-leerlingen juist vaker slachtoffer te zijn van relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen. Deze bevindingen suggereren dat, ondanks de intentie van LHBT-gericht beleid om een veiligere schoolomgeving te creëren, dit beleid in de praktijk niet altijd de gewenste effecten heeft.

5.1. Theoretische implicaties

Ten eerste toont het onderzoek aan dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zijn van relationeel pesten dan heteroseksuele leerlingen, maar niet vaker van verbaal, materieel of fysiek pesten. Ook is uit de aanvullende analyse naar het volledige pestslachtofferschap niet gebleken dat LHBT-leerlingen over het algemeen meer worden gepest en vaker slachtoffer zijn van verschillende vormen van pesten tegelijkertijd dan heteroseksuele leerlingen. Deze resultaten zijn niet in lijn met de resultaten uit voorgaande studies (Scholte et al., 2016; Prokopenko & Hango, 2022). Dat LHB-leerlingen vaker relationeel worden gepest dan heteroseksuele leerlingen, maar niet vaker verbaal, materieel of fysiek, kan te wijten zijn aan het meer indirecte karakter van relationeel pesten. Relationeel pesten is vaak minder zichtbaar voor leerkrachten en schoolpersoneel dan de overige vormen van pesten, wat het moeilijker maakt om deze vorm van pesten waar te nemen. Bovendien blijkt uit voorgaande onderzoeken dat leerkrachten relationeel pesten over het algemeen minder serieus nemen dan andere vormen van pesten én minder geneigd zijn hierbij in te grijpen (Bauman & Del Rio, 2006; Craig et al.,

2000). Deze omstandigheden kunnen het voor leerlingen aantrekkelijker maken om LHB-klasgenoten relationeel te pesten dan verbaal, materieel of fysiek. Dit kan verklaren waarom er geen bewijs is gevonden dat LHB-leerlingen vaker slachtoffer zijn van de andere vormen van pesten, maar wel van relationeel pesten.

Daarnaast blijkt uit de resultaten dat transgender leerlingen vaker slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan cisgender leerlingen. Uit de aanvullende analyse naar het volledige pestslachtofferschap is dan ook gebleken dat transgender leerlingen, vaker dan cisgender leerlingen, slachtoffer zijn van verschillende vormen van pesten tegelijkertijd. Deze bevindingen bevestigen de vooropgestelde theorie en komen overeen met de resultaten van eerdere studies, zoals die van Scholte et al. (2016) en Prokopenko & Hango (2022). Het feit dat deze resultaten niet werden gevonden voor LHB-leerlingen ten opzichte van heteroseksuele leerlingen, maar wel voor transgender leerlingen ten opzichte van cisgender leerlingen, kan worden verklaard doordat transgender leerlingen, vaker dan LHB-leerlingen, gedrags- of uiterlijke kenmerken (zoals kleding, hobby's, manieren) vertonen die niet overeenkomen met de maatschappelijke verwachtingen bij hun geboortegeslacht (Toomey et al., 2010; Gower, Rider et al., 2018). Zij wijken hierdoor meer af van de hetero- en cismotatieve sociale normen in de maatschappij. Hierdoor worden zij vaker gestigmatiseerd, met als gevolg meer pestslachtofferschap (Meyer, 2003; Link & Phelan, 2001). Daarnaast was de verwachting dat zowel LHB als transgender leerlingen vaker slachtoffer zouden zijn van elke vorm van pesten gebaseerd op het onderzoek van Prokopenko & Hango (2022). Echter, in dit onderzoek werden LHB-leerlingen en transgender leerlingen onder één noemer onderzocht. Hierdoor wordt de verwachting gewekt dat zowel LHB- als transgender leerlingen vaker van elke pestvorm slachtoffer zijn, terwijl dit resultaat misschien grotendeels is gevormd door de grote verschillen in pestslachtofferschap tussen transgender leerlingen en cisgender leerlingen. Door in dit onderzoek LHB-leerlingen en transgender leerlingen juist afzonderlijk te bestuderen, is een genuanceerder beeld verkregen van de mate waarin beide groepen slachtoffer zijn van verschillende vormen van pesten.

Ten derde toont het onderzoek niet aan dat de aanwezigheid van LHBT-gericht schoolbeleid de verschillen in de mate van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten tussen LHB-leerlingen en heteroseksuele leerlingen verkleint. Daarentegen werd een tegenovergesteld effect gevonden, waaruit bleek dat LHB-leerlingen juist vaker slachtoffer zouden zijn van relationeel pesten, wanneer de school beschikt over een gemiddelde en hoge mate van LHBT-gericht schoolbeleid. Ook onder heteroseksuele leerlingen geldt dat een gemiddelde en hogere mate van LHBT-gericht beleid gepaard gaat met meer relationeel pestslachtofferschap. Een mogelijke verklaring voor dit hogere pestslachtofferschap onder alle leerlingen, is dat leidinggevenden op scholen waar veel wordt gepest zich mogelijk meer bewust zijn van de aanwezigheid van het LHBT-gerichte schoolbeleid, waardoor ze een hogere mate van dit beleid hebben gerapporteerd dan leidinggevenden op scholen waar minder wordt gepest. Een verklaring die zich specifiek richt op het pestslachtofferschap van LHB-leerlingen is dat negatieve opvattingen over LHB-leerlingen mogelijk versterkt kunnen worden wanneer LHBT-

gericht schoolbeleid niet goed wordt geïmplementeerd. Zo bleek uit eerder onderzoek dat het bespreken van diversiteit in klassen met veel negatieve opvattingen over homoseksualiteit averechts kan werken wanneer docenten te veel tijd besteden aan het aanhoren van deze meningen. Als veel leerlingen hun negatieve opvattingen delen, kan dit anderen aanmoedigen om ook negatiever te denken over homoseksualiteit, waardoor negatieve stereotypen worden versterkt (Felten et al., 2015). Hierdoor zou het relationeel pesten van LHB-leerlingen dus juist kunnen worden gestimuleerd.

Ten vierde blijkt de aanwezigheid van LHBT-gericht schoolbeleid ook de verschillen in het pestslachtofferschap van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten tussen transgender leerlingen en cisgender leerlingen niet te verkleinen. Voor zowel transgender leerlingen als LHB-leerlingen lijkt de aanwezigheid van LHBT-gericht schoolbeleid dus niet te leiden tot een vermindering van het pestslachtofferschap. Deze bevindingen komen niet overeen met de vooropgestelde theorie en de bevindingen uit de voorgaande buitenlandse onderzoeken (Gower, Forster et al., 2018; Kosciw et al., 2022).

Dit huidige onderzoek baseerde de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid enkel op het al dan niet nemen van preventieve maatregelen om respect voor LHBT-leerlingen te vergroten. Echter, omdat tijdens het dataverzamelingsproces niet aan de leidinggevenden van de scholen is gevraagd welke maatregelen zij dan specifiek nemen, blijft het onduidelijk hoe Nederlandse scholen invulling geven aan hun LHBT-gerichte schoolbeleid. Voorgaande studies uit het buitenland onderzochten daarentegen de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid, door de invloed van specifieke verschillende interventies te meten, zoals GSA's, het aanstellen van een LHBT-aanspreekpunt, en het tonen van LHBT-gerelateerde content op posters (Gower, Forster et al., 2018; Kosciw et al., 2022). Aangezien er tot op heden geen concreet beeld is van de maatregelen die Nederlandse middelbare scholen nemen om het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen te verminderen, bestaat er de mogelijkheid dat Nederlandse scholen beschikken over een minder breed scala van effectieve maatregelen als de scholen die werden onderzocht in de voorgaande buitenlandse studies (Gower, Forster et al., 2018; Kosciw et al., 2022). Dit zou kunnen verklaren waarom het LHBT-gerichte schoolbeleid in dit huidige onderzoek niet dezelfde effectiviteit heeft laten zien als het onderzochte beleid in voorgaande buitenlandse studies.

5.3. Praktische implicaties

Aangezien uit het onderzoek is gebleken dat het huidige LHBT-gerichte schoolbeleid ontoereikend is om het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen te verminderen, is een verbetering van het desbetreffende beleid noodzakelijk. Een praktische implicatie is dan ook dat scholen een zo breed mogelijk scala aan LHBT-gerichte maatregelen gaan implementeren, welke uit voorgaand onderzoek effectief zijn gebleken in het verminderen van het pestslachtofferschap. Zo zou het LHBT-gerichte schoolbeleid moeten bestaan uit meerdere verschillende maatregelen waarin de focus ligt op kennisoverdracht met betrekking tot seksuele- en genderdiversiteit en het verminderen van een

negatieve houding van leerlingen ten aanzien van LHBT-leerlingen. Dit kan door protocollen te hanteren met stappen die ondernomen dienen te worden wanneer LHBT-gerelateerd pestgedrag wordt gesignaleerd (Horn & Szalacha, 2009), door een specifiek aanspreekpunt te hebben waar deze pestincidenten gemeld kunnen worden én door Gender & Sexuality Alliances in te zetten (Poteat et al., 2019; Kosciw et al., 2022). Ook maatregelen die de zichtbaarheid van seksuele- en genderdiversiteit vergroten, zoals posters en brochures, zouden kunnen bijdragen aan minder stigmatisering van LHBT-leerlingen (Burdge et al., 2013). Aangezien uit dit huidige onderzoek is gebleken dat voor elke vorm van pesten geldt dat het slachtofferschap onder transgender leerlingen het grootst is, wordt aanbevolen om in LHBT-gericht schoolbeleid meer nadruk te leggen op het vergroten van kennis en acceptatie ten aanzien van genderdiversiteit. Daarnaast dient de effectiviteit van de verschillende maatregelen regelmatig te worden geëvalueerd en aangepast waar nodig. Op deze manier wordt het steeds inzichtelijker welke maatregelen op scholen in Nederland het meest succesvol zijn in het verminderen van het pestslachtofferschap.

5.4. Limitaties

Ondanks het feit dat dit onderzoek tot waardevolle bevindingen heeft geleid, kent het onderzoek ook een aantal limitaties die de generaliseerbaarheid en interpretatie van de resultaten mogelijk beïnvloeden. In deze paragraaf zullen daarom de limitaties van dit onderzoek nader worden toegelicht.

Een eerste limitatie is de manier waarop is gemeten in welke mate er op de scholen een LHBT-gericht schoolbeleid aanwezig is. Dit concept is namelijk enkel gemeten aan de hand van de antwoorden van leidinggevenden over de mate waarin er op hun school preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het respect ten aanzien van LHBT-leerlingen. De invulling van dat preventieve beleid, dus de specifieke maatregelen waaruit het preventieve beleid bestaat, is daarbij echter niet gemeten. Aangezien er in Nederland geen eisen verbonden zijn aan de manier waarop scholen invulling geven aan LHBT-gericht schoolbeleid, kan de invulling van het LHBT-gerichte schoolbeleid dus sterk variëren tussen scholen. Hierdoor blijft het onduidelijk welke maatregelen binnen het LHBT-gerichte schoolbeleid daadwerkelijk effectief zijn in het verminderen van het pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen, en welke maatregelen niet. Het is daarom, op basis van de resultaten van dit onderzoek, lastig om de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid als geheel te kunnen beoordelen. Er wordt daarom vervolgonderzoek aanbevolen, om in kaart te brengen welke specifieke maatregelen er momenteel in het onderwijs worden genomen om het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen te verminderen. Op deze manier kan er vervolgens nauwkeuriger worden beoordeeld welke maatregelen in Nederland wel of niet effectief zijn in het verminderen van het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen, en welke maatregelen eventueel overigens werken.

Ten tweede is er tijdens het verzamelen van de data geen aselechte steekproef getrokken. In plaats daarvan zijn alle scholen binnen het voortgezet onderwijs in Nederland benaderd om deel te

nemen aan het onderzoek. Deze scholen konden vervolgens zelf bepalen of zij aan het onderzoek wilden meedoen of niet. De scholen die ervoor hebben gekozen om deel te nemen, zijn vervolgens allemaal in de data meegenomen. Hierdoor kan er een vertekening van de resultaten optreden. Scholen die al actiever zijn in de aanpak van pesten zouden namelijk eerder geneigd kunnen zijn om deel te nemen aan het onderzoek dan scholen die minder actief bezig zijn met het bestrijden van pesten. Dit terwijl het pestslachtofferschap op de scholen die minder geneigd zijn deel te nemen misschien juist hoger ligt. Dit kan resulteren in een onderschatting van pestslachtofferschap in het algemeen, en daardoor ook in een onderschatting van LHBT-gerelateerd pestslachtofferschap.

Ten derde bevindt de data uit deze studie zich zowel op leerlingniveau als op schoolniveau, wat maakt dat er een geneste structuur aanwezig is in de data. Deze geneste structuur bleek, op basis van de berekende ICC-waarde, erg minimaal te zijn. Daarom is ervoor gekozen om, bij het uitvoeren van de logistische regressieanalyses, geen rekening te houden met de geneste data. Echter, het feit blijft dat er een minimale geneste structuur aanwezig is in de data. Dit maakt dat de resultaten met voorzichtigheid dienen te worden geïnterpreteerd.

Ten vierde is er in de analyses sprake van een ondervertegenwoordiging van HAVO -en VWO-leerlingen ten opzichte van het aantal VMBO-leerlingen. Dit komt doordat het dataverzamelingsproces plaatsvond tijdens de examenperiode van de HAVO -en VWO-leerlingen. Hierdoor werd de mogelijkheid om deel te nemen aan het onderzoek voor hen beperkt. Deze ondervertegenwoordiging van HAVO -en VWO-leerlingen maakt dat de bevindingen van het onderzoek moeilijker generaliseerbaar zijn naar alle leerlingen op het voortgezet onderwijs. Uit voorgaand onderzoek is gebleken dat HAVO en VWO-leerlingen beschikken over een meer accepterende houding ten aanzien van homoseksualiteit (Boer et al., 2022), en daardoor minder geneigd zouden zijn om leerlingen te pesten op basis van hun seksuele oriëntatie (Earnshaw et al., 2018). Ondanks het feit dat er in de analyses werd gecontroleerd voor het schoolniveau van de leerlingen, maakt de ondervertegenwoordiging van HAVO -en VWO-leerlingen dat de resultaten minder generaliseerbaar zijn naar de populatie.

Ten vijfde werd in deze studie niet het slachtofferschap van cyberpesten onderzocht. Er is voor gekozen om deze vorm van pesten buiten beschouwing te laten in de analyses, omdat erg veel respondenten de vragen over slachtofferschap van cyberpesten niet hadden beantwoord. Het meenemen van deze vorm van pesten in de analyses zou leiden tot een aanzienlijk kleinere steekproefgrootte. De resultaten zouden hierdoor een stuk minder betrouwbaar zijn geworden. Voorgaande onderzoeken hebben echter aangetoond dat LHBT-leerlingen vaker slachtoffer zijn van cyberpesten dan heteroseksuele/cisgender leerlingen (Kaufman & Baams, 2022; Prokopenko & Hango, 2022). Dit benadrukt dat het belangrijk is dat toekomstig onderzoek zich richt op het onderzoeken van de aard van het online pestslachtofferschap onder LHBT-leerlingen en de mate waarin zij hiermee te maken krijgen. Op basis van deze kennis kan LHBT-gericht beleid vervolgens verder worden aangescherpt.

Ten zesde is er een kanttekening te plaatsen bij het feit dat LHB-leerlingen in dit onderzoek als één groep werden beschouwd in plaats van dat lesbische, homoseksuele en biseksuele jongens en meisjes afzonderlijk van elkaar werden geanalyseerd. Het was niet mogelijk om deze subgroepen afzonderlijk van elkaar te onderzoeken, omdat er op basis van de gebruikte data niet kon worden gemeten of de leerlingen zichzelf identificeren als lesbisch, homoseksueel of biseksueel. Er is daarom gemeten in welke mate de leerlingen verliefd zouden kunnen worden op het eigen gerapporteerde geslacht en op het andere geslacht, zodat er een LHB-groep en hetero-groep kon worden gecreëerd. Deze categorisatie van leerlingen als LHB of heteroseksueel is in lijn met recente publicaties die dezelfde dataset gebruiken. Voor toekomstig onderzoek wordt aangeraden om, per vorm van pesten, explicieter de seksuele identiteit van de leerlingen te meten. Een aantal voorgaande onderzoeken hebben namelijk uitgewezen dat homoseksuele en biseksuele jongens meer worden gepest dan lesbische en biseksuele meisjes (Russel et al., 2011; Chesir-Teran & Hughes, 2009), wat mogelijk komt doordat genderconformiteit bij mannen sterker wordt afgedwongen dan bij vrouwen (Egan & Perry, 2001; Vantieghem & Van Houtte, 2015). Het is daarom raadzaam om in vervolgonderzoek expliciet de seksuele identiteit van de leerlingen te meten, zodat subtiele verschillen in pestslachtofferschap tussen verschillende seksuele identiteiten van leerlingen niet over het hoofd worden gezien.

Het feit dat er geen seksuele identiteit kon worden gemeten kan er ook toe hebben geleid dat sommige leerlingen niet in de juiste categorie voor seksuele oriëntatie zijn terecht gekomen. Zo is het mogelijk dat transgender leerlingen die zichzelf bijvoorbeeld identificeren als homoseksueel, vanwege hun mannelijke geboortegeslacht onterecht zijn gecategoriseerd als heteroseksueel. Dit benadrukt dat er voorzichtigheid is geboden bij het generaliseren van de resultaten naar de populatie. Daarnaast is de genderidentiteit van de leerlingen gebaseerd op de combinatie van de mate waarin zij zich een jongen of meisje voelen en hun geboortegeslacht. Echter, deze manier van meten is niet toereikend genoeg om leerlingen die zich identificeren als intersekse, genderqueer, non-binair of agender op de juiste manier te categoriseren. Door in vervolgonderzoek explicieter de seksuele- en genderidentiteit van de leerlingen in kaart brengen kan er nauwkeuriger worden onderzocht in welke mate, per vorm van pesten, de verschillende seksuele- en genderidentiteiten van invloed zijn op het pestslachtofferschap van de leerlingen. Aan de hand van deze inzichten kan LHBT-gericht schoolbeleid zo inclusief en effectief mogelijk worden gemaakt voor alle leerlingen.

Ondanks bovenstaande limitaties beschikt dit onderzoek ook over verschillende sterke punten. Zo is de gebruikte data afkomstig van een groot, landelijk, cross-sectioneel schoolonderzoek, waarbij zowel de pestervaringen van de leerlingen zijn uitgevraagd, als de mate waarin er volgens leidinggevenden sprake is van preventief beleid ter vergroting van het respect ten aanzien van LHBT-leerlingen. Aan de hand van deze data was het mogelijk om de invloed van LHBT-gericht schoolbeleid op het pestslachtofferschap van LHBT-leerlingen in kaart te brengen, terwijl voorgaande Nederlandse onderzoeken zich beperkten tot het onderzoeken van enkel de effectiviteit van Gender &

Sexuality Alliances op dit pestslachtofferschap. Daarnaast werd het pestslachtofferschap van LHB-leerlingen apart onderzocht van het pestslachtofferschap van transgender leerlingen, terwijl deze leerlingen in voorgaande onderzoeken vaak als één groep werd beschouwd. Door deze twee groepen apart van elkaar te analyseren is er een duidelijker beeld ontstaan van de mate waarin het pestslachtofferschap van beide groepen verschilt.

5.5. Conclusie

Bestaand onderzoek naar de verschillen in pestslachtofferschap tussen LHBT-leerlingen en heteroseksuele/cisgender leerlingen in Nederland was beperkt, net als de evaluatie van LHBT-gericht schoolbeleid. Dit huidige onderzoek vult deze beperkte kennis aan door te onderzoeken in hoeverre LHBT-leerlingen in Nederland vaker slachtoffer zijn van verbaal, relationeel, materieel en fysiek pesten dan heteroseksuele/cisgender leerlingen, en door de effectiviteit van LHBT-gericht schoolbeleid in kaart te brengen. De bevindingen laten zien dat, ondanks de implementatie van LHBT-gericht schoolbeleid, met name transgender leerlingen nog steeds aanzienlijk vaker slachtoffer zijn van elke vorm van pesten dan cisgender leerlingen. Pesten op basis van seksuele oriëntatie blijkt vooral nog plaats te vinden via de voor leerkrachten minder zichtbare, relationele vormen van pesten. Het huidige LHBT-gerichte schoolbeleid blijkt ontoereikend om pesten onder LHBT-leerlingen te verminderen, wat de noodzaak benadrukt voor verbetering van dit beleid om zo een veiliger en inclusiever schoolklimaat te creëren.

Literatuur

- Arendt, J. N. (2005). Does education cause better health? a panel data analysis using school reforms for identification. *Economics of Education Review*, 24, 149–160.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2004.04.008>.
- Bain, A. L., & Podmore, J. A. (2021). Placing LGBTQ+ urban activism. *Urban Studies*, 58(7), 1305–1326. <https://doi.org/10.1177/0042098020986048>
- Bauman, S., & Del Rio, A. (2006). Preservice teachers' responses to bullying scenarios: Comparing physical, verbal, and relational bullying. *Journal of Educational Psychology*, 98(1), 219–231.
<https://doi.org/10.1037/0022-0663.98.1.219>
- Bayrakdar, S., & King, A. (2023). LGBT discrimination, harassment and violence in Germany, Portugal and the UK: A quantitative comparative approach. *Current Sociology*, 71(1), 152-172.
<https://doi.org/10.1177/00113921211039271>
- Boer, M., van Dorsselaer, S., de Looze, M., de Roos, S. (2022). *HBSC 2021. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland*. Universiteit Utrecht. Geraadpleegd op 6 juni 2023, van <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2022/09/AF2022-HBSC-2021-Gezondheid-en-welzijn-van-jongeren-in-Nederland.pdf>
- Bonet, S. W. (2011). Educating Muslim American youth in a post-9/11 era: A critical review of policy and practice. *The High School Journal*, 95(1), 46–55.
- Burdge, H., Snapp, S., Laub, C., Russell, S. T., & Moody, R. (2013). *Implementing Lessons that Matter: The Impact of LGBTQ-Inclusive Curriculum on Student Safety, Well-Being, and Achievement*. Frances McClelland Institute. Geraadpleegd op 27 april 2024, van https://gsanetwork.org/wp-content/uploads/2018/08/Implementing_Lessons.pdf
- Carolan, B. V. (2013). *Social network analysis and education: theory, methods and applications*. SAGE. <https://public.ebookcentral.proquest.com/choice/publicfullrecord.aspx?p=7106155>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Persoon met een migratieachtergrond*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/persoon-met-een-migratieachtergrond->
- Chesir-Teran, D., & Hughes, D. (2009). Heterosexism in high school and victimization among lesbian, gay, bisexual, and questioning students. *Journal of Youth and Adolescence*, 38(7), 963–975.
<https://doi.org/10.1007/s10964-008-9364-x>

- Clark, T. C., Lucassen, M. F., Bullen, P., Denny, S. J., Fleming, T. M., Robinson, E. M., & Rossen, F. V. (2014). The health and well-being of transgender high school students: results from the New Zealand adolescent health survey (Youth'12). *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 55(1), 93–99.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2013.11.008>
- Collier, K. L., Van Beusekom, G., Bos, H., & Sandfort, T. (2013). Sexual Orientation and Gender Identity/Expression Related Peer Victimization in Adolescence: A Systematic Review of Associated Psychosocial and Health Outcomes. *Journal Of Sex Research*, 50(3–4), 299–317.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2012.750639>
- Craig, W. M., Henderson, K., & Murphy, J. G. (2000). Prospective Teachers' Attitudes toward Bullying and Victimization. *School Psychology International*, 21(1), 5–21.
<https://doi.org/10.1177/0143034300211001>
- Crandall, C. S., Eshleman, A., & O'Brien, L. T. (2002). Social norms and the expression and suppression of prejudice: the struggle for internalization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(3), 359–378. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.3.359>
- Earnshaw, V. A., Reisner, S. L., Menino, D. D., Poteat, V. P., Bogart, L. M., Barnes, T. N., & Schuster, M. A. (2018). Stigma-based bullying interventions: a systematic review. *Developmental Review*, 48, 178–200. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2018.02.001>
- Egan, S. K., & Perry, D. G. (2001). Gender identity: A multidimensional analysis with implications for psychosocial adjustment. *Developmental Psychology*, 37(4), 451–463.
<https://doi.org/10.1037/0012-1649.37.4.451>
- Felten, H., Emmen, M., & Keuzenkamp, S. (2015). *Do the right thing: De plausibiliteit van interventies voor vergroting van acceptatie van homoseksualiteit*. Movisie. Geraadpleegd op 28 maart 2024, van <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Rapport-Do-the-right-thing%20%5BMOV-7726703-1.0%5D.pdf>
- Goodenow, C., Szalacha, L., & Westheimer, K. (2006). School support groups, other school factors, and the safety of sexual minority adolescents. *Psychology in the Schools*, 43(5), 573–589.
- Goodenow, C., Watson, R. J., Adjei, J., Homma, Y., & Saewyc, E. (2016). Sexual Orientation Trends and Disparities in School Bullying and Violence-Related Experiences, 1999–2013. *Psychology of sexual orientation and gender diversity*, 3(4), 386–396. <https://doi.org/10.1037/sgd0000188>
- Gower, A. L., Forster, M., Gloppen, K. M., Johnson, A. Z., Eisenberg, M. E., Connett, J. E., & Borowsky, I. W. (2018). School Practices to Foster LGBT-Supportive Climate: Associations with Adolescent Bullying Involvement. *Prevention Science*, 19(6), 813–821.
<https://doi.org/10.1007/s11121-017-0847-4>

- Gower, A. L., Rider, G. N., Coleman, E., Brown, C., McMorris, B. J., & Eisenberg, M. E. (2018). Perceived Gender Presentation Among Transgender and Gender Diverse Youth: Approaches to Analysis and Associations with Bullying Victimization and Emotional Distress. *LGBT health*, 5(5), 312–319. <https://doi.org/10.1089/lgbt.2017.0176>
- Graham, S., & Juvonen, J. (2002). Ethnicity, Peer Harassment, and Adjustment in Middle School: An Exploratory Study. *The Journal of Early Adolescence*, 22(2), 173–199. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1177/0272431602022002003>
- Hirschstein, M. K., van Schoiack Edstrom, L., Frey, K. S., Snell, J. L., & MacKenzie, E. P. (2007). Walking the talk in bullying prevention: Teacher implementation variables related to initial impact of the Steps to Respect program. *School Psychology Review*, 36(1), 3-21.
- Hong, J. S., & Espelage, D. L. (2012). A review of research on bullying and peer victimization in school: An ecological system analysis. *Aggression and Violent Behavior*, 17(4), 311–322.
- Horn, S., Sinno, S. (2013). Gender, Sexual Orientation, and Discrimination Based on Gender and Sexual Orientation. In M. Killen, J. Smetana (Eds.), *Handbook of Moral Development* (317–339). Psychology Press. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.4324/9780203581957>
- Horn, S. S., & Szalacha, L. A. (2009). School differences in heterosexual students' attitudes about homosexuality and prejudice based on sexual orientation. *European Journal of Developmental Science*, 3(1), 64–79. <https://doi.org/10.3233/dev-2009-3108>
- Jones, E. E., Farina, A., Hastorf, A. H., Markus, H., Miller, D. T., & Scott, R. A. (1984). *Social stigma: the psychology of marked relationships*. W.H. Freeman & Company.
- Jones, L. M., Mitchell, K. J., Turner, H. A., & Ybarra, M. L. (2018). Characteristics of bias-based harassment incidents reported by a national sample of U.S. adolescents. *Journal of Adolescence*, 65, 50–60. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2018.02.013>
- Kaufman, T. M. L., & Baams, L. (2022). Disparities in Perpetrators, Locations, and Reports of Victimization for Sexual and Gender Minority Adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 70(1), 99–107. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2021.06.024>
- Kosciw, J. G., Clark, C. M., & Menard, L. (2022). The 2021 National School Climate Survey: The experiences of LGBTQ+ youth in our nation's schools. GLSEN. Geraadpleegd op 8 april, van <https://www.glsen.org/sites/default/files/2022-10/NSCS-2021-Full-Report.pdf>
- Kull, R. M., Greytak, E. A., Kosciw, J. G., & Villenas, C. (2016). Effectiveness of school district antibullying policies in improving LGBT youths' school climate. *Psychology of sexual orientation and gender diversity*, 3(4), 407–415. <https://doi.org/10.1037/sgd0000196>

- Kuyper, L. (2015). *Jongeren en seksuele oriëntatie: Ervaringen van en opvattingen over lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele jongeren*. Sociaal en Cultureel Planbureau. Geraadpleegd op 11 januari 2024, van <https://repository.scp.nl/bitstream/handle/publications/512/Jongeren%20en%20seksuele%20ori%C3%ABntatie.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Landelijk Actie Komitee Scholieren. (2022). *LAKS-monitor*. Geraadpleegd op 6 juni 2023 van https://resultaten.laks-monitor.nl/media/niph1kcs/laksrapport_2022_digitaal.pdf
- Leary, M. R., & Schreindorfer, L. S. (1998). The stigmatization of HIV and AIDS: Rubbing salt in the wound. In V. J. Derlega & A. P. Barbee (Eds.), *HIV and social interaction* (pp. 12–29). Sage Publications, Inc.
- Lodewick, J., Geurts, R., Lucas, L., Van den Broek, A., Ramakers, C. (2023). *Veilig op school: Landelijke veiligheidsmonitor 2021-2022: veiligheidsbeleid en veiligheidsbeleving in het primair en voortgezet onderwijs*. ResearchNed Nijmegen. Geraadpleegd op 20 november 2023, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/03/15/veiligheidsmonitor-veilig-op-school-2021-2022>
- Lott, B. E. (1961). Group Cohesiveness: A Learning Phenomenon. *The Journal of Social Psychology*, 55(2), 275–286. <https://doi.org/10.1080/00224545.1961.9922183>
- Major, B. & Eccleston, C.P. (2004). Stigma and social exclusion. In D. Abrams, J. Marques, M.A. Hogg (Eds.), *Social Psychology of Inclusion and Exclusion* (pp. 63-87). Psychology Press.
- Maas, K., & Van Marwijk-Hol, M. (2023). *Antisemitisme in het voortgezet onderwijs: Een survey-onderzoek voor de Anne Frank Stichting* (Nr. 10722). Panteia. Geraadpleegd op 3 maart 2024, van https://www.annefrank.org/media/filer_public/7b/00/7b005e0c-60e4-4071-87d2-ef8dccde6259/antisemitisme_in_het_voortgezet_onderrwijs_-_def_-_2023.pdf
- McKown, C. (2005). Applying ecological theory to advance the science and practice of school-based prejudice reduction interventions. *Educational Psychologist*, 40(3), 177–189.
- Meyer I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: conceptual issues and research evidence. *Psychological bulletin*, 129(5), 674–697. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.5.674>
- Nelen, W., De Wit, W., Golbach, M., Van Druten, L., Deen, C., & Scholte, R. (2018). *Sociale veiligheid in en rond scholen*. Praktikon B.V. Geraadpleegd op 21 februari 2024, van <https://www.voion.nl/publicaties/sociale-veiligheid-in-en-rond-scholen/#:~:text=In%202018%20is%20de%20Veiligheidsmonitor,ook%20in%20het%20primair%20onderwijs.>

- Olweus, D. (1994). Bullying at school. *Promotion & Education*, 1(4), 27–31.
<https://doi.org/10.1177/102538239400100414>
- Olweus, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*. Blackwell Publishing.
- Oreopoulos, P., & Salvanes, K. G. (2011). Priceless: the nonpecuniary benefits of schooling. *Journal of Economic Perspectives*, 25, 159–184. <https://doi.org/10.1257/jep.25.1.159>.
- Peter, C. R., Tasker, T. B., & Horn, S. S. (2016). Adolescents' beliefs about harm, wrongness, and school policies as predictors of sexual and gender-based harassment. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 3(4), 426–431. <https://doi.org/10.1037/sgd0000199>
- Poteat, V. P., Calzo, J. P., Yoshikawa, H., Lipkin, A., Ceccolini, C. J., Rosenbach, S. B., O'Brien, M. D., Marx, R. A., Murchison, G. R., & Burson, E. (2020). Greater Engagement in Gender-Sexuality Alliances (GSAs) and GSA Characteristics Predict Youth Empowerment and Reduced Mental Health Concerns. *Child development*, 91(5), 1509–1528.
<https://doi.org/10.1111/cdev.13345>
- Prokopenko, E., & Hango, D. (2022). *Bullying victimization among sexually and gender diverse youth in Canada* (Nr. 2291–0840). Statistics Canada. Geraadpleegd op 13 augustus 2023, van https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/pub/75-006-x/2022001/article/00010-eng.pdf?st=_L0gjPVT
- Raaijmakers, D., Van der Miesen, A., Dewinter, J., & Ruigrok, A. (2019). Seksuele identiteit en genderidentiteit: Een introductie. *De psycholoog*, 5. <https://www.tijdschriftdepsycholoog.nl/wp-content/uploads/2019/05/Raaijmakers-D.-Van-der-Miesen-A.-Dewinter-J.-Ruigrok-A.-2019.-Seksuele-identiteit-en-genderidentiteit.-De-Psycholoog-5-10-21..pdf>
- Reisner, S. L., Katz-Wise, S. L., Gordon, A. R., Corliss, H. L., & Austin, S. B. (2016). Social Epidemiology of Depression and Anxiety by Gender Identity. *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 59(2), 203–208.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2016.04.006>
- Russell, S.T., Ryan, C., Toomey, R.B., Díaz, R.M., & Sánchez, J. (2011). Lesbian, gay, bisexual, and transgender adolescent school victimization: implications for young adult health and adjustment. *The Journal of school health*, 81(5), 223–30. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2011.00583.x>
- Scholte, R., Nelen, W., De Wit, W., & Kroes, G. (2016). *Sociale veiligheid in en rond scholen*. Praktikon B.V. Geraadpleegd op 12 maart 2023, van <https://www.nji.nl/cijfers/landelijke-monitor-sociale-veiligheid-en-rond-scholen>

- Smith, P., Madsen, K., & Moody, J. (1999). What causes the age decline in reports of being bullied at school? Towards a developmental analysis of risks of being bullied. *Educational Research, 41*(3), 267–285. <https://doi.org/10.1080/0013188990410303>
- Steck, A. K., & Perry, D. (2018). Challenging Heteronormativity: Creating a safe and inclusive environment for LGBTQ students. *Journal of School Violence, 17*(2), 227–243. <https://doi.org/10.1080/15388220.2017.1308255>
- Swanson, K., & Gettinger, M. (2016). Teachers' knowledge, attitudes, and supportive behaviors toward LGBT students: Relationship to Gay-Straight Alliances, anti-bullying policy, and teacher training. *Journal of LGBT Youth, 13*(4), 326–351. <https://doi.org/10.1080/19361653.2016.1185765242>
- Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A Review of School Climate Research. *Review of Educational Research, 83*(3), 357–385. <https://doi.org/10.3102/0034654313483907>
- Thijs, J., Gharaei, N., & De Vroome, T. (2016). “Why should I?”: Adolescents' motivations to regulate prejudice in relation to their norm perceptions and ethnic attitudes. *International Journal of Intercultural Relations, 53*, 83–94. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2016.05.006>
- Toomey, R. B. (2021). Advancing research on minority stress and resilience in trans children and adolescents in the 21st century. *Child Development Perspectives, 15*(2), 96–102. <https://doi.org/10.1111/cdep.12405>
- Toomey, R. B., & Russell, S. T. (2016). The Role of Sexual Orientation in School-Based Victimization: A Meta-Analysis. *Youth & Society, 48*(2), 176–201. <https://doi.org/10.1177/0044118X13483778>
- Toomey, R. B., Ryan, C., Diaz, R. M., Card, N. A., & Russell, S. T. (2010). Gender-nonconforming lesbian, gay, bisexual, and transgender youth: school victimization and young adult psychosocial adjustment. *Developmental psychology, 46*(6), 1580–1589. <https://doi.org/10.1037/a0020705>
- Ultee, W., Arts, W. A., & Flap, H. D. (2003). *Sociologie: vragen, uitspraken, bevindingen* (3de editie). Nijhoff.
- Van der Auwera, J. (2018). *Pestgedrag, etniciteit en de rol van diversiteit: de verschillen tussen jongeren met en zonder migratieachtergrond bij klassiek pesten en cyberpesten*. Intersentia. Geraadpleegd op 6 juni 2023, van https://www.researchgate.net/publication/326478697_Pestgedrag_etniciteit_en_de_rol_van_diversiteit_De_verschillen_tussen_jongeren_met_en_zonder_een_migratieachtergrond_bij_klassiek_pesten_en_cyberpesten

Vantieghem, W., & Van Houtte, M. (2015). Are girls more resilient to gender-conformity pressure? The association between gender-conformity pressure and academic self-efficacy. *Sex Roles*, 73(1–2), 1–15. <https://doi.org/10.1007/s11199-015-0509-6>

Wang, J., Iannotti, R. J., Luk, J. W., & Nansel, T. R. (2010). Co-occurrence of victimization from five subtypes of bullying: physical, verbal, social exclusion, spreading rumors, and cyber. *Journal of pediatric psychology*, 35(10), 1103–1112. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsq048>

Wet- en regelgeving pesten | *Nederlands Jeugdinstituut*. (z.d.). <https://www.nji.nl/pesten/wet-en-regelgeving#veiligheidsplan>

Bijlage 1. Beschrijvende statistieken voorafgaand aan bewerkingen

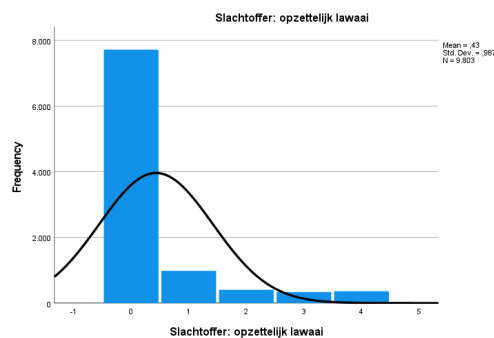
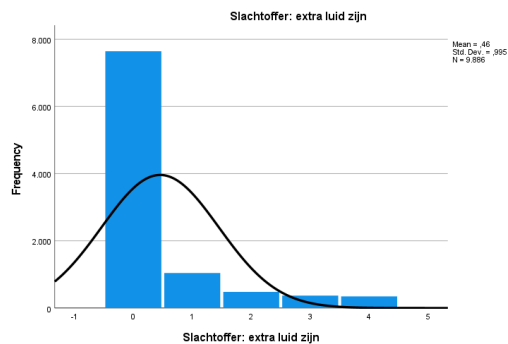
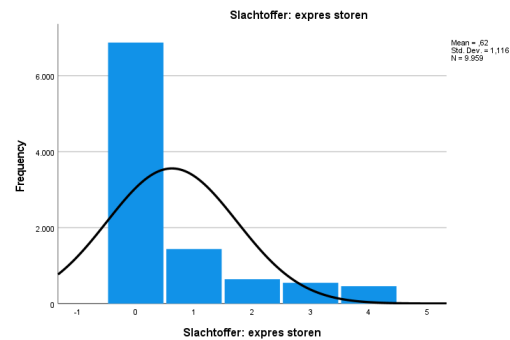
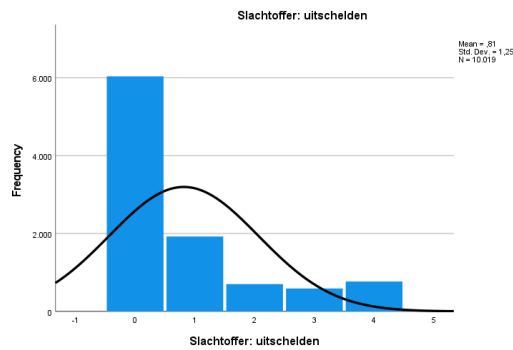
1. Variabele ‘verbaalpesten’

De variabele ‘verbaalpesten’ bestond oorspronkelijk uit 4 items. Voor alle 4 items geldt dat de respondenten antwoord konden geven aan de hand van een vijfpuntsschaal. De score 0 betekent nooit, 1 betekent minder dan keer per maand, 2 betekent keer per maand of vaker, 3 betekent keer per week of vaker, 4 betekent 1 keer per dag of vaker’.

Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items die later gebruikt zullen worden om de variabele ‘Verbaalpesten’ te maken.

Statistics

		Slachtoffer: uitschelden	Slachtoffer: expres storen	Slachtoffer: extra luid zijn	Slachtoffer: opzettelijk lawaaï
N	Valid	10019	9959	9886	9803
	Missing	474	534	607	690
Mean		,81	,62	,46	,43
Std. Deviation		1,250	1,116	,995	,987
Minimum		0	0	0	0
Maximum		4	4	4	4

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=VeSI1 VeSI2 VeSI3 VeSI4
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Missende waarden:

Variabele	Originele items	Missende waarden (%)
Verbaalpesten	VeSI1	474 (4,5%)
	VeSI2	534 (5,1%)
	VeSI3	607 (5,8%)
	VeSI4	690 (6,6%)

Cronbachs Alpha

Cronbachs alpha op variabelen Ves1, Ves2, Ves3 en Ves4 om deze variabelen uiteindelijk samen te voegen tot variabele 'verbaalpesten'.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,885	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Slachtoffer: uitschelden	1,51	8,048	,654	,899
Slachtoffer: expres storen	1,70	7,915	,806	,831
Slachtoffer: extra luid zijn	1,87	8,586	,800	,837
Slachtoffer: opzettelijk lawaai	1,90	8,749	,778	,846

Syntax:

DATASET ACTIVATE DataSet1.

RELIABILITY

/VARIABLES=id VeS11 VeS12 VeS13 VeS14

/SCALE('ALL VARIABLES') ALL

/MODEL=ALPHA

/SUMMARY=TOTAL.

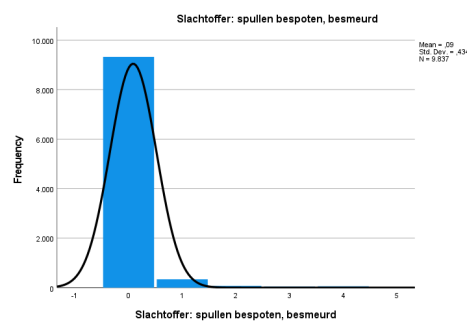
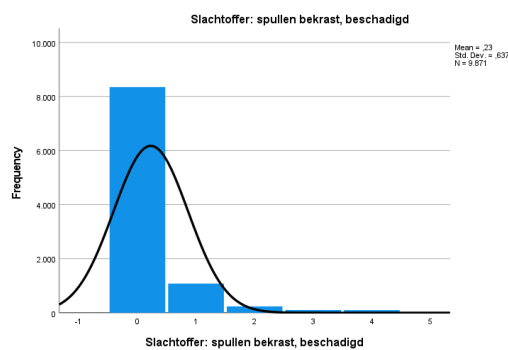
2. Variabele 'Materieelpesten'

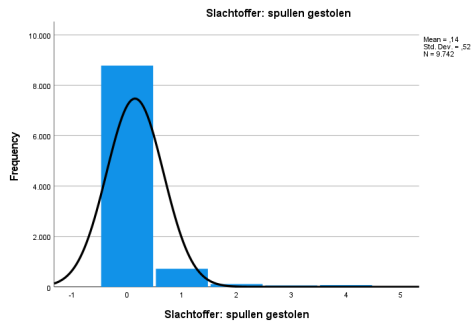
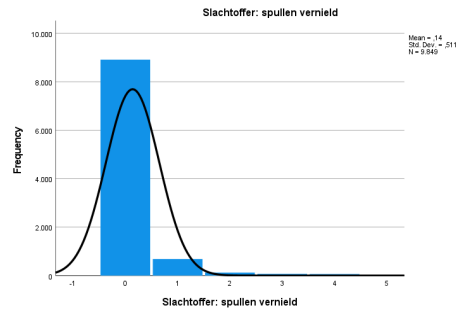
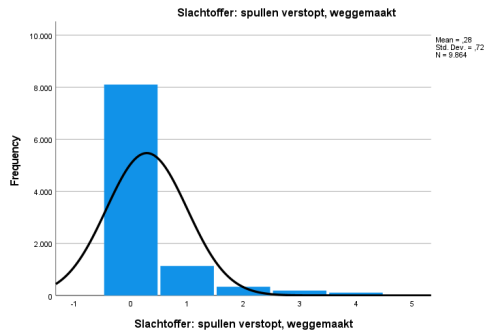
De variabele 'Materieelpesten' bestond oorspronkelijk uit 5 items. Voor alle 5 items geldt dat de respondenten antwoord konden geven aan de hand van een vijfpuntsschaal. De score 0 betekent nooit, 1 betekent minder dan keer per maand, 2 betekent keer per maand of vaker, 3 betekent keer per week of vaker, 4 betekent 1 keer per dag of vaker'.

Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items die later gebruikt zullen worden om de variabele 'Materieelpesten' te maken.

Statistics

	Slachtoffer: spullen bekrast, beschadigd	Slachtoffer: spullen bespoten, besmeurd	Slachtoffer: spullen verstopt, weggemaakt	Slachtoffer: spullen vernield	Slachtoffer: spullen gestolen
N Valid	9871	9837	9864	9849	9742
Missing	622	656	629	644	751
Mean	,23	,09	,28	,14	,14
Std. Deviation	,637	,434	,720	,511	,520
Minimum	0	0	0	0	0
Maximum	4	4	4	4	4

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=MaS11 MaS12 MaS13 MaS14 MaS15
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Missende waarden:

Variabele	Originele items	Missende waarden (%)
Materieelpesten MaS11		622 (5,9%)
	MaS12	656 (6,3%)
	MaS13	629 (6,0%)
	MaS14	644 (6,1%)
	MaS15	751 (7,2%)

Cronbachs Alpha

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,850	5

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Slachtoffer: spullen bekrast, beschadigd	,64	3,113	,695	,811
Slachtoffer: spullen bespoten, besmeurd	,78	3,753	,677	,823
Slachtoffer: spullen verstopt, weggemaakt	,59	2,965	,654	,831
Slachtoffer: spullen vernield	,73	3,409	,749	,800
Slachtoffer: spullen gestolen	,73	3,597	,612	,832

Syntax:

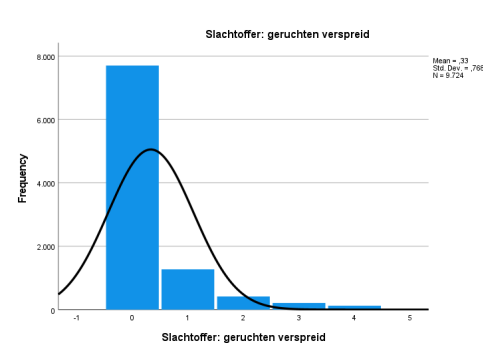
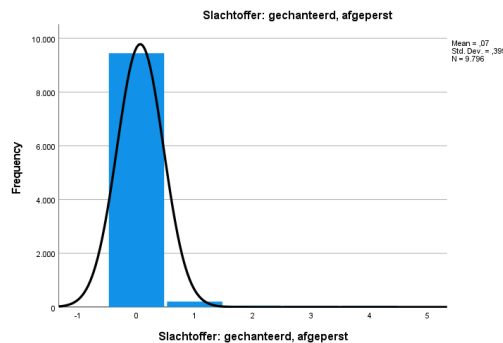
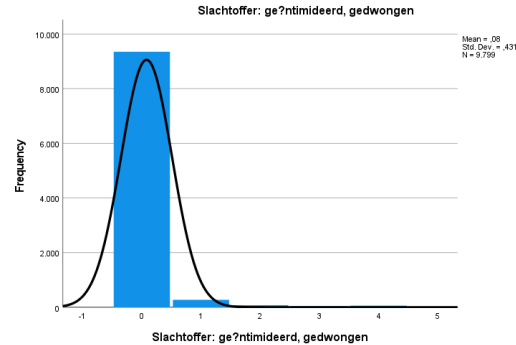
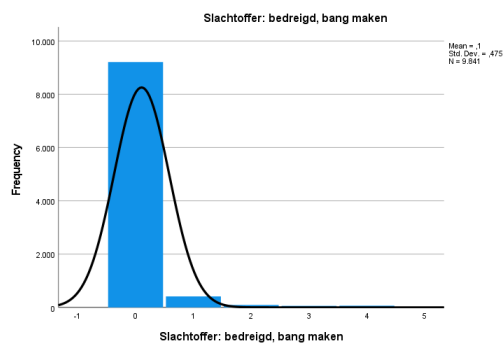
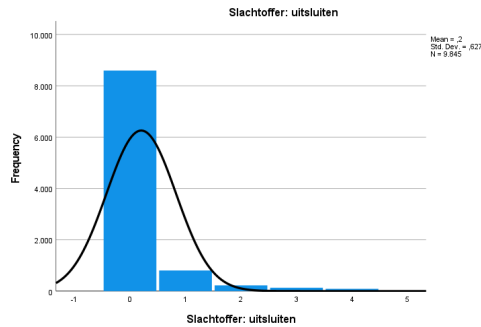
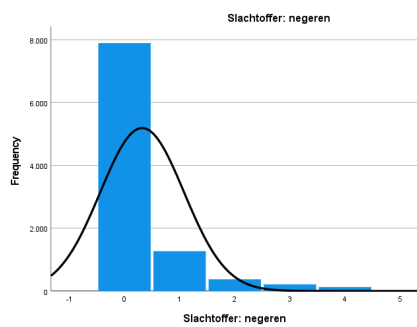
```
RELIABILITY
/VARIABLES=MaS11 MaS12 MaS13 MaS14 MaS15
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.
```

3. Variabele ‘Relationeelpesten’

De variabele ‘Relationeelpesten’ bestond oorspronkelijk uit 6 items. Voor alle 6 items geldt dat de respondenten antwoord konden geven aan de hand van een vijfpuntsschaal. De score 0 betekent nooit, 1 betekent minder dan keer per maand, 2 betekent keer per maand of vaker, 3 betekent keer per week of vaker, 4 betekent 1 keer per dag of vaker’.

Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items die later gebruikt zullen worden om de variabele ‘Relationeelpesten’ te maken.

		Statistics					
		Slachtoffer: negeren	Slachtoffer: uitsluiten	Slachtoffer: bedreigd, bang maken	Slachtoffer: ge?ntimideerd, gedwongen	Slachtoffer: gehanteerd, afgeperst	Slachtoffer: geruchten verspreid
N	Valid	9875	9845	9841	9799	9796	9724
	Missing	618	648	652	694	697	769
Mean		,32	,20	,10	,08	,07	,33
Std. Deviation		,759	,627	,475	,431	,399	,768
Minimum		0	0	0	0	0	0
Maximum		4	4	4	4	4	4

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=SoS11 SoS12 SoS13 SoS14 SoS15 SoS16
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Missende waarden:

Variabele	Originele items	Missende waarden (%)
Relationeelpesten	SoSI1	618 (5,9%)
	SoSI2	648 (6,2%)
	SoSI3	652 (6,2%)
	SoSI4	694 (6,6%)
	SoSI5	697 (6,6%)
	SoSI6	769 (7,3%)

Cronbachs Alpha
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,833	6

Syntax:
RELIABILITY

```

/VARIABLES=SoSI1 SoSI2 SoSI3 SoSI4 SoSI5 SoSI6
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.
  
```

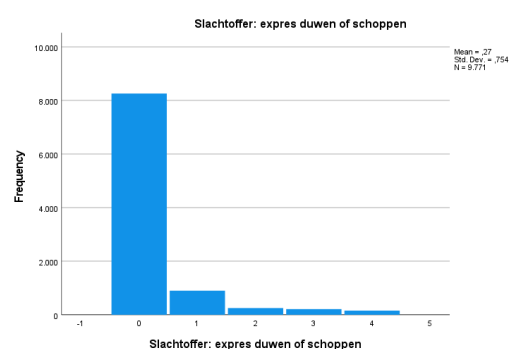
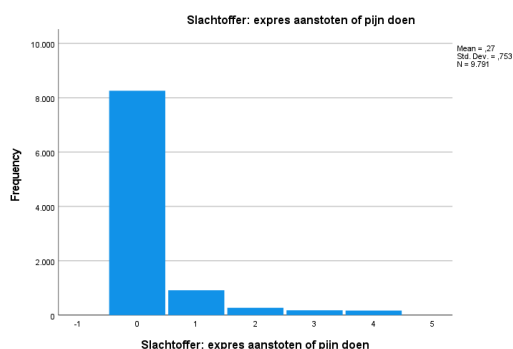
4. Variabele 'Fysiekpesten'

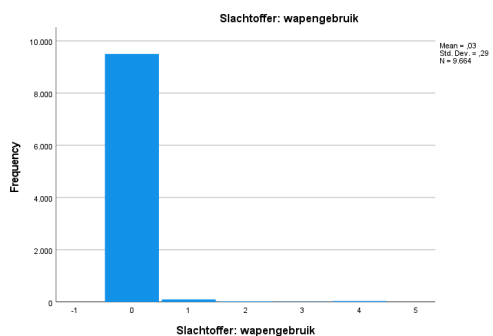
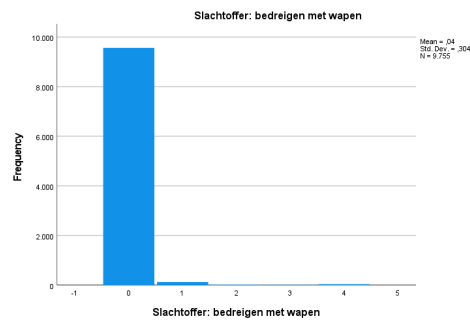
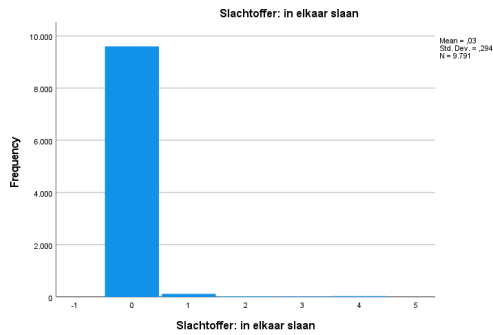
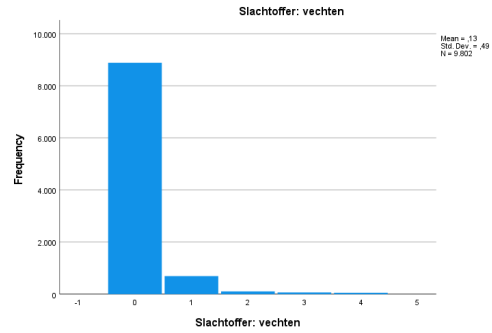
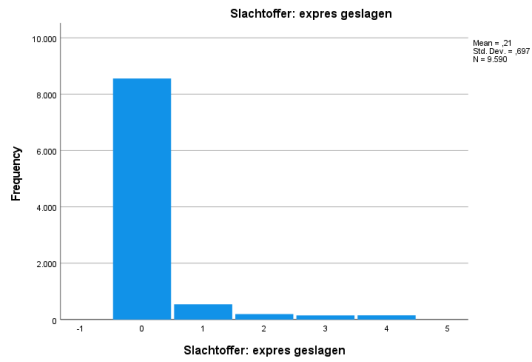
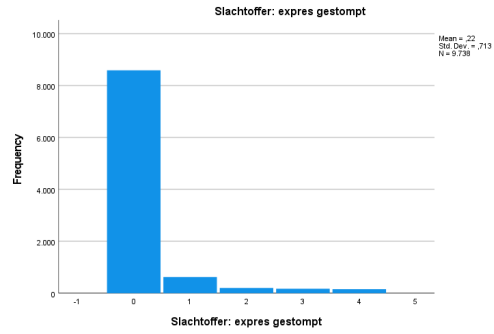
De variabele 'Fysiekpesten' bestond oorspronkelijk uit 9 items. Voor alle 9 items geldt dat de respondenten antwoord konden geven aan de hand van een vijfpuntsschaal. De score 0 betekent nooit, 1 betekent minder dan keer per maand, 2 betekent keer per maand of vaker, 3 betekent keer per week of vaker, 4 betekent 1 keer per dag of vaker'.

Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items die later gebruikt zullen worden om de variabele 'Fysiekpesten' te maken.

Statistics

		Slachtoffer: expres aanstoten of pijn doen	Slachtoffer: expres duwen of schoppen	Slachtoffer: expres laten struikelen	Slachtoffer: expres gestompt	Slachtoffer: expres geslagen	Slachtoffer: vechten	Slachtoffer: in elkaar slaan	Slachtoffer: bedreigen met wapen	Slachtoffer: wapengebruik
N	Valid	9791	9771	9755	9738	9590	9802	9791	9755	9664
	Missing	702	722	738	755	903	691	702	738	829
Mean		,27	,27	,27	,22	,21	,13	,03	,04	,03
Std. Deviation		,753	,754	,752	,713	,697	,490	,294	,304	,290
Minimum		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maximum		4	4	4	4	4	4	4	4	4

Syntax:

```

DATASET ACTIVATE DataSet1.
FREQUENCIES VARIABLES=LiS11 LiS12 LiS13 LiS14 LiS15 GrS11 GrS12 GrS13 GrS14
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM
/ORDER=ANALYSIS.
    
```

Missende waarden:

Variabele	Originele items	Missende waarden (%)
Fysiekpesten	LiS11	702 (6,7%)
	LiS12	722 (6,9%)
	LiS13	738 (7,0%)
	LiS14	755 (7,2%)
	LiS15	903 (8,6%)
	GrS11	691 (6,6%)
	GrS12	702 (6,7%)
	GrS13	738 (7,0%)
	GrS14	829 (7,9%)

Cronbachs Alpha
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,888	9

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Slachtoffer: expres aanstoten of pijn doen	1,19	10,696	,769	,865
Slachtoffer: expres duwen of schoppen	1,19	10,526	,810	,860
Slachtoffer: expres laten struikelen	1,19	10,901	,723	,870
Slachtoffer: expres gestompt	1,24	10,817	,797	,861
Slachtoffer: expres geslagen	1,26	10,928	,793	,862
Slachtoffer: vechten	1,34	12,903	,558	,882
Slachtoffer: in elkaar slaan	1,43	13,867	,523	,888
Slachtoffer: bedreigen met wapen	1,43	13,938	,461	,890
Slachtoffer: wapengebruik	1,43	13,995	,466	,890

Syntax:
RELIABILITY

```

/VARIABLES=LiS11 LiS12 LiS13 LiS14 LiS15 GrS11 GrS12 GrS13 GrS14
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.

```

5. Variabele 'Seksueleorientatie'

De variabele Seksueleorientatie werd gecreëerd aan de hand van de oorspronkelijke items 'geslacht_R, LHBTID1_R en LHBTID2_R. Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van deze oorspronkelijke items.

Syntax:

```

FREQUENCIES VARIABLES=geslacht_R LHBTid1_R LHBTid2_R
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.

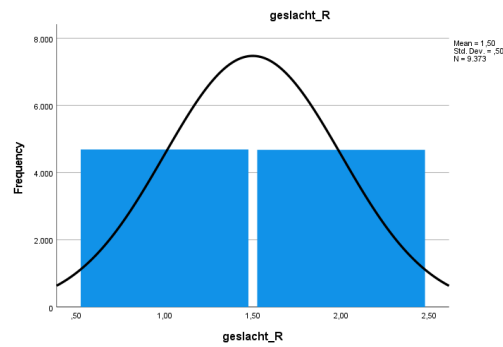
```

Statistics

		geslacht_R	LHBTid1_R	LHBTid2_R
N	Valid	9373	9712	9663
	Missing	1120	781	830
Mean		1,4995	2,9170	2,6939
Std. Deviation		,50003	1,84295	1,77247
Minimum		1,00	1,00	1,00
Maximum		2,00	5,00	5,00

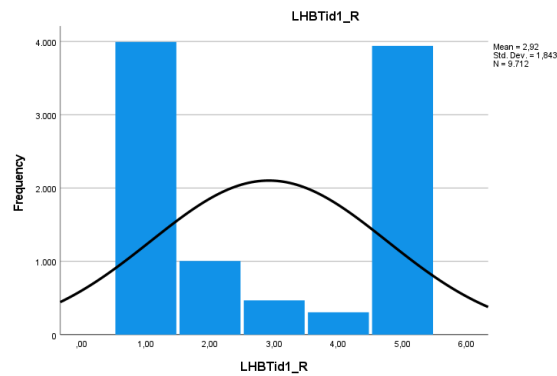
Geslacht_R:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Jongen	4691	44,7	50,0	50,0
	Meisje	4682	44,6	50,0	100,0
	Total	9373	89,3	100,0	
Missing	System	1120	10,7		
Total		10493	100,0		

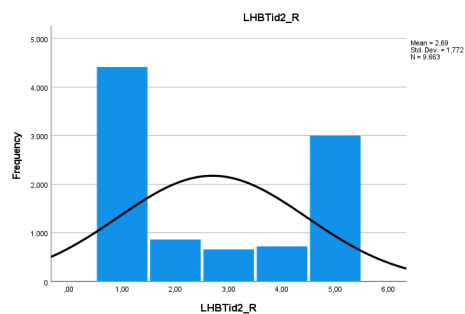
LHBTID1_R:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	3994	38,1	41,1	41,1
	2,00	1005	9,6	10,3	51,5
	3,00	467	4,5	4,8	56,3
	4,00	305	2,9	3,1	59,4
	5,00	3941	37,6	40,6	100,0
	Total		9712	92,6	100,0
Missing	System	781	7,4		
Total		10493	100,0		

LHBTID2_R:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	4413	42,1	45,7	45,7
	2,00	864	8,2	8,9	54,6
	3,00	660	6,3	6,8	61,4
	4,00	720	6,9	7,5	68,9
	5,00	3006	28,6	31,1	100,0
	Total		9663	92,1	100,0
Missing	System	830	7,9		
Total		10493	100,0		

6. Variabele ‘Genderidentiteit’

De variabele Seksueleorientatie werd gecreëerd aan de hand van de oorspronkelijke items geslacht_R, LHBTID3_R en LHBTID4_R. Hieronder worden daarom nog de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items LHBTID3_R en LHBTID4_R.

Syntax:

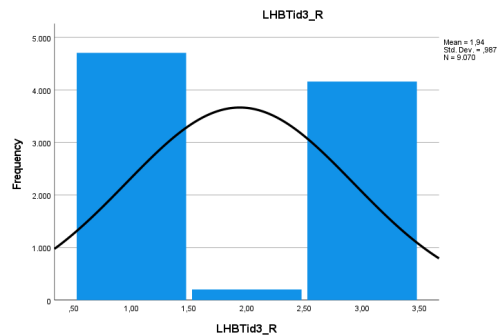
```
FREQUENCIES VARIABLES=LHBTid3_R LHBTid4_R
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

Statistics

		LHBTid3_R	LHBTid4_R
N	Valid	9070	8760
	Missing	1423	1733
Mean		1,9396	1,9324
Std. Deviation		,98701	,98626
Minimum		1,00	1,00
Maximum		3,00	3,00

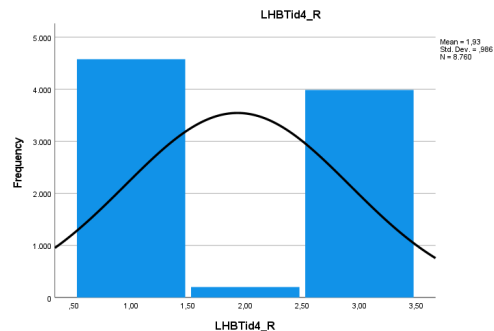
LHBTID3_R:

LHBTid3_R					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal jongen	4708	44,9	51,9	51,9
	Gedeeltelijk jongen	202	1,9	2,2	54,1
	Helemaal niet jongen	4160	39,6	45,9	100,0
	Total	9070	86,4	100,0	
Missing	System	1423	13,6		
Total		10493	100,0		

LHBTID4_R:

LHBTid4_R					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal meisje	4576	43,6	52,2	52,2
	Gedeeltelijk meisje	200	1,9	2,3	54,5
	Helemaal niet meisje	3984	38,0	45,5	100,0
	Total	8760	83,5	100,0	
Missing	System	1733	16,5		
Total		10493	100,0		

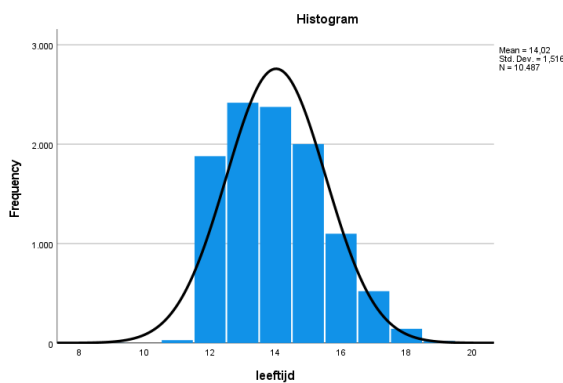

7. Variabele 'Leeftijd'

Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van het oorspronkelijke item Leeftijd. Deze numerieke variabele zal niet worden bewerkt.

		leeftijd				
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Statistics	leeftijd	Valid	9	1	,0	,0
		11	28	,3	,3	,3
		12	1880	17,9	17,9	18,2
		13	2417	23,0	23,0	41,3
		14	2375	22,6	22,6	63,9
		15	2002	19,1	19,1	83,0
		16	1099	10,5	10,5	93,5
		17	521	5,0	5,0	98,4
		18	143	1,4	1,4	99,8
		19	21	,2	,2	100,0
	Total	10487	99,9	100,0		
	Missing -999	6	,1			
	Total	10493	100,0			

Statistics		
leeftijd	Valid	10487
	Missing	6
Mean		14,02
Std. Deviation		1,516
Minimum		9
Maximum		19

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=jaaroud
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

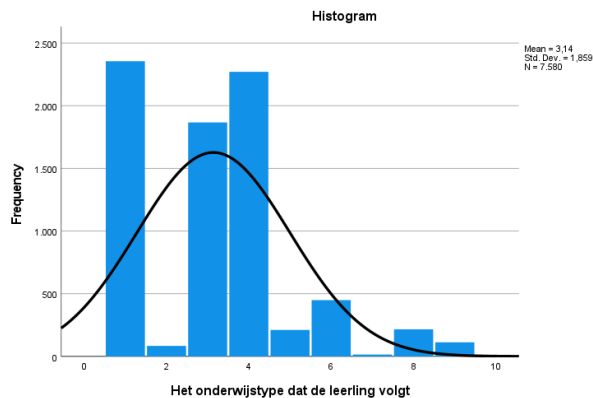
8. Variabele 'Schoolniveau'

De variabele 'Schoolniveau' zal worden gemeten aan de hand van het oorspronkelijke item 'onderwijstype'. Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van het oorspronkelijke item onderwijstype.

Statistics		
Het onderwijstype dat de leerling		
N	Valid	7580
	Missing	2913
Mean		3,14
Std. Deviation		1,859
Minimum		1
Maximum		9

Het onderwijstype dat de leerling volgt

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	VMBO: Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs/MAVO: Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs	2355	22,4	31,1	31,1
	Praktijkonderwijs (pro)	84	,8	1,1	32,2
	HAVO: Hoger algemeen voortgezet onderwijs	1867	17,8	24,6	56,8
	VWO: Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs	2271	21,6	30,0	86,8
	Combinatie: VMBO/HAVO	211	2,0	2,8	89,6
	Combinatie: HAVO/WVO	449	4,3	5,9	95,5
	Combinatie: VMBO/HAVO/WVO	15	,1	,2	95,7
	Speciaal onderwijs anders, namelijk:	216	2,1	2,8	98,5
	andere, namelijk:	112	1,1	1,5	100,0
	Total	7580	72,2	100,0	
Missing	SYSTEM MISSING	2913	27,8		
Total		10493	100,0		

Syntax:

```

FREQUENCIES VARIABLES=ond9
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.

```

9. Variabele ‘Migratieachtergrond’

De variabele ‘Migratieachtergrond’ is ontstaan door de twee 2 items ‘geblandva’ en ‘geblandmoe’ samen te voegen. Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items die later gebruikt zullen worden om de variabele ‘Migratieachtergrond’ te maken.

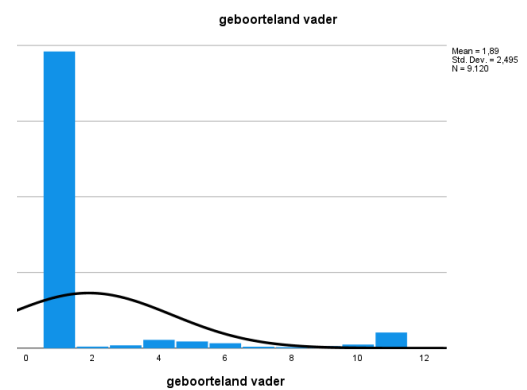
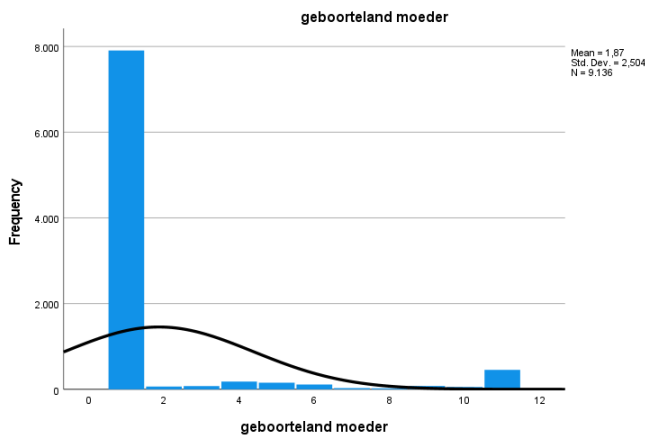
		Statistics	
		geboorteland moeder	geboorteland vader
N	Valid	9136	9120
	Missing	1357	1373
Mean		1,87	1,89
Std. Deviation		2,504	2,495
Minimum		1	1
Maximum		11	11

geboorteland moeder

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nederland	7907	75,4	86,5	86,5
	Indonesi?	66	,6	,7	87,3
	Duitsland	76	,7	,8	88,1
	Marokko	182	1,7	2,0	90,1
	Turkije	156	1,5	1,7	91,8
	Suriname	112	1,1	1,2	93,0
	Antillen	28	,3	,3	93,3
	Belgi?	23	,2	,3	93,6
	Polen	79	,8	,9	94,5
	Anders	54	,5	,6	95,0
	Ik weet het niet	453	4,3	5,0	100,0
	Total	9136	87,1	100,0	
	Missing	SYSTEM MISSING	1357	12,9	
Total		10493	100,0		

geboorteland vader

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nederland	7842	74,7	86,0	86,0
	Indonesi?	41	,4	,4	86,4
	Duitsland	75	,7	,8	87,3
	Marokko	220	2,1	2,4	89,7
	Turkije	179	1,7	2,0	91,6
	Suriname	132	1,3	1,4	93,1
	Antillen	38	,4	,4	93,5
	Belgi?	28	,3	,3	93,8
	Polen	54	,5	,6	94,4
	Anders	96	,9	1,1	95,4
	Ik weet het niet	415	4,0	4,6	100,0
	Total	9120	86,9	100,0	
	Missing	SYSTEM MISSING	1373	13,1	
Total		10493	100,0		

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=geblandmoe geblandva
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

8. Variabele 'Geloofsovertuiging'

De variabele 'Geloof' is gemaakt aan de hand van het oorspronkelijke item 'geloof'. Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van het oorspronkelijke item 'geloof' voordat de bewerkingen hebben plaatsgevonden.

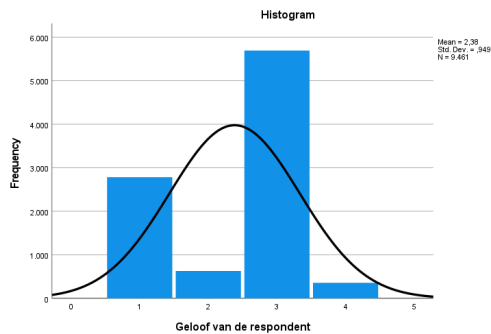
Statistics

Geloof van de respondent

N	Valid	9461
	Missing	1032
Mean		2,38
Std. Deviation		,949
Minimum		1
Maximum		4

Geloof van de respondent

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, christelijk (bijv. katholiek, protestants, hervormd, gereformeerd)	2783	26,5	29,4	29,4
	ja, islamitisch (moslim)	628	6,0	6,6	36,1
	nee	5694	54,3	60,2	96,2
	ja, anders namelijk	356	3,4	3,8	100,0
	Total	9461	90,2	100,0	
Missing	SYSTEM MISSING	1032	9,8		
Total		10493	100,0		

Syntax:

```
FREQUENCIES VARIABLES=geloof
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
```

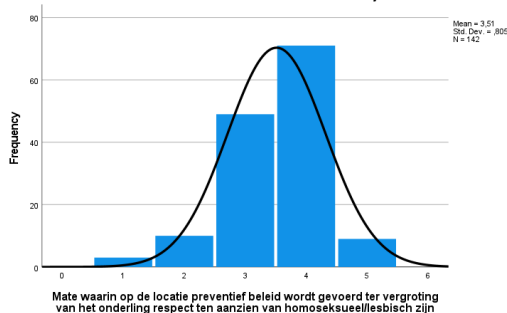
10. Variabele ‘LHBT-gericht beleid’

De variabele ‘LHBT-gericht beleid’ bestaat uit de twee 3 items ‘prevbeleid12’, ‘prevbeleid13’ en ‘prevbeleid14’. Hieronder worden de frequentieverdelingen en de beschrijvende statistieken getoond van de oorspronkelijke items die later gebruikt zullen worden om de variabele ‘LHBT-specifiek beleid’ te maken.

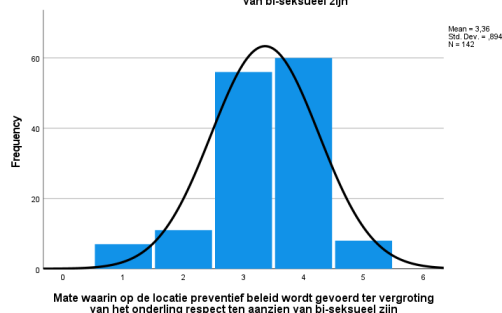
Statistics

	Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van homoseksueel /lesbisch zijn	Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van bi-seksueel zijn	Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van transgender zijn
N	Valid 142	142	142
	Missing 0	0	0
Mean	3,51	3,36	3,33
Std. Deviation	,805	,894	,913
Minimum	1	1	1
Maximum	5	5	5

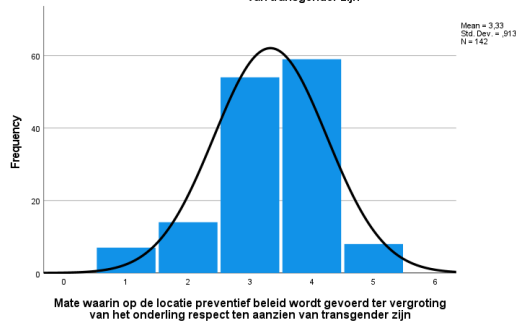
Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van homoseksueel/lesbisch zijn

Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van bi-seksueel zijn

Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van transgender zijn

Syntax:

```

DATASET ACTIVATE DataSet1.
FREQUENCIES VARIABLES=prevbeleid12 prevbeleid13 prevbeleid14
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
    
```

Cronbachs Alpha:

		Item-Total Statistics			
		Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van homoseksueel/lesbisch zijn		6,69	3,208	,849	,983
Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van bi-seksueel zijn		6,85	2,699	,956	,902
Mate waarin op de locatie preventief beleid wordt gevoerd ter vergroting van het onderling respect ten aanzien van transgender zijn		6,87	2,679	,935	,919

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,957	3

Syntax:

```

RELIABILITY
/VARIABLES=prevbeleid12 prevbeleid13 prevbeleid14
/SCALE('ALL VARIABLES') ALL
/MODEL=ALPHA
/SUMMARY=TOTAL.
    
```

Bijlage 2. Bewerkingen van de variabelen

1. Cases met missende waarden

Eerst is ervoor gezorgd dat de missende waarden uit de analyses worden weg gefilterd, zodat uitsluitend de respondenten die elke benodigde vraag hebben beantwoord worden meegenomen in de analyses. Er zullen vanaf nu dus geen missende gegevens meer aanwezig zijn in de variabelen die worden geanalyseerd.

USE ALL.

COMPUTE

filter_\$(NMIS(Verbaalpesten,Materieelpesten,Relationeelpesten,Fysiekpesten,Cyberpesten, Leeftijd,SexualIDB,GenderIDB,Schoolniveau,Migratieachtergrond1,Geloof1) < 1).

VARIABLE LABELS filter_\$(

'NMIS(Verbaalpesten,Materieelpesten,Relationeelpesten,Fysiekpesten,')

'Cyberpesten, Leeftijd,SexualIDB,GenderIDB,Schoolniveau,Migratieachtergrond1,Geloof1) < 1 (FILTER)'

VALUE LABELS filter_\$(0 'Not Selected' 1 'Selected'.

FORMATS filter_\$(f1.0).

FILTER BY filter_\$(.

EXECUTE.

2. Afhankelijke variabele 'Verbaalpesten'

Ten eerste zijn de scores -999 van de variabelen VeS11, VeS12, VeS13 en VeS14 eruit gehaald door in de kolom 'Missing' de functie 'Discrete missing values' te selecteren en daar in het vak -999 te typen. Vervolgens zijn deze variabelen samengevoegd. Tot slot is hiervan een dummyvariabele gemaakt, waarbij 0 = niet verbaal gepest en 1 = wel verbaal gepest betekent.

Bijbehorende syntax:

COMPUTE Verbaalpesten=MEAN(VeS11,VeS12,VeS13,VeS14).

EXECUTE.

dummy verbaal pesten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	2816	54,9	54,9	54,9
	1,00	2313	45,1	45,1	100,0
Total		5129	100,0	100,0	

3. Afhankelijke variabele 'Relationeelpesten'

Eerst zijn de waarden met score -999 van de variabelen SoS11, SoS12, SoS13, SoS14, SoS15 en SoS16 eruit gehaald door in de kolom 'Missing' de functie 'Discrete missing values' te selecteren en daar in het vak -999 te typen. Vervolgens zijn deze variabelen samengevoegd. Tot slot is hiervan een dummyvariabele gemaakt, waarbij 0 = niet relationeel gepest en 1 = wel relationeel gepest betekent.

Bijbehorende syntax:

COMPUTE Relationeelpesten=MEAN(SoS11,SoS12,SoS13,SoS14,SoS15,SoS16).

EXECUTE.

dummy relationeel pesten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	3456	67,4	67,4	67,4
	1,00	1673	32,6	32,6	100,0
Total		5129	100,0	100,0	

4. Afhankelijke variabele ‘Materieelpesten’

Ook hier geldt dat de waarden met een score -999 van de variabelen MaS11, MaS12, MaS13, MaS14, MaS15 en MaS16 eruit gehaald door in de kolom ‘Missing’ de functie ‘Discrete missing values’ te selecteren en daar in het vak -999 te typen. Vervolgens zijn deze variabelen samengevoegd. Tot slot is hiervan een dummyvariabele gemaakt, waarbij 0 = niet materieel gepest en 1 = wel materieel gepest betekent.

Bijbehorende syntax:

```
COMPUTE Materieelpesten=MEAN(MaS11,MaS12,MaS13,MaS14,MaS15).
EXECUTE.
```

dummy materieel pesten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	3712	72,4	72,4	72,4
	1,00	1417	27,6	27,6	100,0
Total		5129	100,0	100,0	

5. Afhankelijke variabele ‘Fysiekpesten’

De waarden met een score van -999 van de variabelen LiS11, LiS12, LiS13, LiS14, GrS11, GrS12, GrS13 en GrS14 zijn ook bij deze variabele eruit gehaald door in de kolom ‘Missing’ de functie ‘Discrete missing values’ te selecteren en daar in het vak -999 te typen. Vervolgens zijn deze variabelen samengevoegd. Tot slot is hiervan een dummyvariabele gemaakt, waarbij 0 = niet fysiek gepest en 1 = wel fysiek gepest betekent.

Bijbehorende syntax:

```
COMPUTE Fysiekpesten=MEAN(LiS11,LiS12,LiS13,LiS14,LiS15,GrS11,GrS12,GrS13,GrS14).
EXECUTE.
```

dummy voor fysiek pesten

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	3746	73,0	73,0	73,0
	1,00	1383	27,0	27,0	100,0
Total		5129	100,0	100,0	

6. Afhankelijke variabele ‘Totaalgepest’

Deze variabele geeft de somscore aan van alle vormen van pesten, zodat er kan worden onderzocht of LHB- en transgender leerlingen vaker slachtoffer zijn van meerdere vormen van pesten tegelijk.

Bijbehorende syntax:

```
COMPUTE Totaalgepest=VerbaalpestenD + RelationeelpestenD + MaterieelpestenD +
FysiekpestenD
EXECUTE.
```

Totaalgepest

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	2277	44,4	44,4	44,4
	1,00	2852	55,6	55,6	100,0
Total		5129	100,0	100,0	

7. Onafhankelijke variabele 'seksuele oriëntatie'

Eerst zijn de oorspronkelijke variabelen geslacht, LHBTid1 en LHBTid2 gehercodeerd om de missende waarden eruit te halen.

Syntax:

```
RECODE geslacht (-999=SYSMIS) (ELSE=Copy) INTO geslacht_R.  
VARIABLE LABELS geslacht_R 'geslacht_R'.  
EXECUTE.
```

```
RECODE LHBTid1 (-999=SYSMIS) (ELSE=Copy) INTO LHBTid1_R.  
VARIABLE LABELS LHBTid1_R 'LHBTid1_R'.  
EXECUTE.
```

```
RECODE LHBTid2 (-999=SYSMIS) (ELSE=Copy) INTO LHBTid2_R.  
VARIABLE LABELS LHBTid2_R 'LHBTid2_R'.  
EXECUTE.
```

Vervolgens wordt er de variabele sexualID gemaakt waarbij

- 1 = hetero man
- 2 = hetero vrouw
- 3 = gay
- 4 = lesbian
- 5 = bi man
- 6 = bi vrouw

Syntax:

```
IF ((LHBTid1_R = 5 OR LHBTid1_R = 4) & (LHBTid2_R = 1 OR LHBTid2_R = 2) &  
geslacht_R = 1) sexualID=1.  
EXECUTE.
```

```
IF ((LHBTid1_R = 1 OR LHBTid1_R = 2) & (LHBTid2_R = 5 OR LHBTid2_R = 4) &  
geslacht_R = 2) sexualID=2.  
EXECUTE.
```

```
IF ((LHBTid1_R = 1 OR LHBTid1_R = 2) & (LHBTid2_R = 5 OR LHBTid2_R = 4) &  
geslacht_R = 1) sexualID=3.  
EXECUTE.
```

```
IF ((LHBTid1_R = 5 OR LHBTid1_R = 4) & (LHBTid2_R = 1 OR LHBTid2_R = 2) &  
geslacht_R = 2) sexualID=4.  
EXECUTE.
```

```
IF (LHBTid1_R = 1 & LHBTid2_R = 1 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 1 & LHBTid2_R = 2 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 1 & LHBTid2_R = 3 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 2 & LHBTid2_R = 1 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 2 & LHBTid2_R = 2 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 2 & LHBTid2_R = 3 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 3 & LHBTid2_R = 1 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 3 & LHBTid2_R = 2 & geslacht_R=1) OR  
  (LHBTid1_R = 3 & LHBTid2_R = 3 & geslacht_R=1)  
  sexualID=5.  
EXECUTE.
```

```
IF (LHBTid2_R = 1 & LHBTid1_R = 1 & geslacht_R=2) OR  
  (LHBTid2_R = 1 & LHBTid1_R = 2 & geslacht_R=2) OR
```

```
(LHBTid2_R = 1 & LHBTid1_R = 3 & geslacht_R=2) OR
(LHBTid2_R = 2 & LHBTid1_R = 1 & geslacht_R=2) OR
(LHBTid2_R = 2 & LHBTid1_R = 2 & geslacht_R=2) OR
(LHBTid2_R = 2 & LHBTid1_R = 3 & geslacht_R=2) OR
(LHBTid2_R = 3 & LHBTid1_R = 1 & geslacht_R=2) OR
(LHBTid2_R = 3 & LHBTid1_R = 2 & geslacht_R=2) OR
(LHBTid2_R = 3 & LHBTid1_R = 3 & geslacht_R=2)
sexualID=6.
```

EXECUTE.

Vervolgens wordt een dummyvariabele gemaakt waarbij 1=hetero en 2=niet hetero. Deze variabele heeft de na 'sexualIDB'.

Syntax:

```
IF (sexualID = 1 OR sexualID = 2) sexualIDB=1.
```

EXECUTE.

```
IF (sexualID = 3 OR sexualID = 4 OR sexualID = 5 OR sexualID = 6) sexualIDB=2.
```

EXECUTE.

Output:

Seksueleorientatie					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	4088	79,7	79,7	79,7
	1,00	1041	20,3	20,3	100,0
	Total	5129	100,0	100,0	

8. Onafhankelijke variabele 'genderidentiteit'

Eerst zijn de oorspronkelijke variabelen LHBTid3 en LHBTid4 gehercodeerd om de missende waarden eruit te halen.

Syntax:

```
RECODE LHBTid3 (-999=SYSMIS) (ELSE=Copy) INTO LHBTid3_R.
```

```
VARIABLE LABELS LHBTid3_R 'LHBTid3_R'.
```

EXECUTE.

```
RECODE LHBTid4 (-999=SYSMIS) (ELSE=Copy) INTO LHBTid4_R.
```

```
VARIABLE LABELS LHBTid4_R 'LHBTid4_R'.
```

EXECUTE.

Vervolgens wordt er de variabele genderID gemaakt waarbij:

-999 = missing

1 = helemaal

2 = gedeeltelijk

3 = helemaal niet.

Syntax:

```
IF (LHBTid3_R = 1 & LHBTid4_R = 3 & geslacht_R = 1) genderID=1.
```

EXECUTE.

```
IF (LHBTid4_R = 1 & LHBTid3_R = 3 & geslacht_R = 2) genderID=2.
```

EXECUTE.

```
IF ((LHBTid3_R = 2 & LHBTid4_R = 1 & geslacht_R = 1) OR
```

```
(LHBTid3_R = 2 & LHBTid4_R = 2 & geslacht_R = 1) OR
```

```

(LHBTid3_R = 2 & LHBTid4_R = 3 & geslacht_R = 1) OR
(LHBTid3_R = 3 & LHBTid4_R = 1 & geslacht_R = 1) OR
(LHBTid3_R = 3 & LHBTid4_R = 2 & geslacht_R = 1) OR
(LHBTid3_R = 3 & LHBTid4_R = 3 & geslacht_R = 1)) genderID=3.
EXECUTE.
  
```

```

IF ((LHBTid4_R = 2 & LHBTid3_R = 1 & geslacht_R = 2) OR
(LHBTid4_R = 2 & LHBTid3_R = 2 & geslacht_R = 2) OR
(LHBTid4_R = 2 & LHBTid3_R = 3 & geslacht_R = 2) OR
(LHBTid4_R = 3 & LHBTid3_R = 1 & geslacht_R = 2) OR
(LHBTid4_R = 3 & LHBTid3_R = 2 & geslacht_R = 2) OR
(LHBTid4_R = 3 & LHBTid3_R = 3 & geslacht_R = 2)) genderID=4.
EXECUTE.
  
```

Vervolgens variabele ‘genderIDB’ maken met:

- 1 = Cisgender
- 2 = gender minority.

Syntax:

```

IF (genderID = 1 OR genderID = 2) genderIDB=1.
EXECUTE.
  
```

```

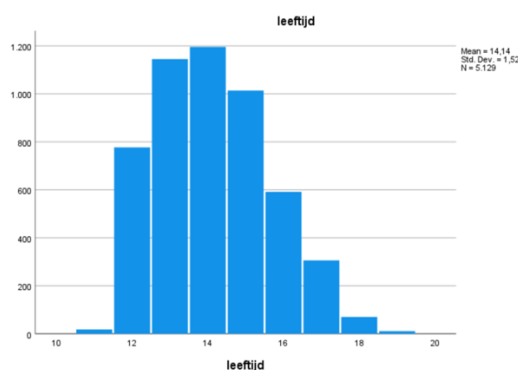
IF (genderID = 3 OR genderID = 4) genderIDB=2.
EXECUTE.
  
```

Output:

Genderidentiteit					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	5007	97,6	97,6	97,6
	1,00	122	2,4	2,4	100,0
	Total	5129	100,0	100,0	

9. Controlevariabele ‘Leeftijd’

De missende waarden (waarden met score -999) van de variabele zijn eruit gehaald via ‘Missing’ de functie ‘Discrete missing values’. De naam van de variabele is veranderd van ‘jaaroud’ naar ‘Leeftijd’

10. Controlevariabele ‘Schoolniveau’

Ook voor deze variabele geldt dat de waarden met een score van -999 eruit zijn gehaald via ‘Missing’ de functie ‘Discrete missing values’. Vervolgens is de antwoordoptie ‘9 = anders, namelijk’ gehercodeerd tot missende waarde. De antwoordopties 2 = praktijkonderwijs en 8 = speciaal onderwijs zijn gehercodeerd tot 0 = praktijkopleiding en speciaal onderwijs en de overige

antwoordopties zijn gehercodeerd tot 1 = vmbo/havo/vwo. Vervolgens is hiervan een dummy variabele gemaakt waarbij 0 = 'praktijkopleiding en speciaal onderwijs betekent, en 1 = vmbo/havo/vwo betekent.

Syntax:

RECODE ond9 (-999=SYSMIS) (9=SYSMIS) (2=0) (8=0) (1=1) (3 thru 7=1) INTO Schoolniveau.
 EXECUTE.

FREQUENCIES VARIABLES=Schoolniveau
 /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
 /HISTOGRAM NORMAL
 /ORDER=ANALYSIS.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	praktijkonderwijs en speciaal onderwijs	156	3,0	3,0	3,0
	vmbo/havo/vwo	4973	97,0	97,0	100,0
	Total	5129	100,0	100,0	

11. Controlevariabele 'Migratieachtergrond1'

De waarden met een score van -999 zijn eerst uit de data gehaald via 'Missing' de functie 'Discrete missing values'. Vervolgens zijn de variabelen 'geblandmoe' en 'geblandva' samengevoegd tot de variabele 'migratieachtergrond'. Vervolgens is de antwoordoptie 11 = weet niet gehercodeerd tot missende waarde. De antwoordopties 1 = Nederland is gehercodeerd tot 0. De overige antwoordopties zijn gehercodeerd tot 1. Vervolgens is hiervan een dummy variabele gemaakt waarbij 0 = beide ouders geboren in Nederland betekent, en 1 = Tenminste één van de ouders geboren in het buitenland betekent.

Syntax:

COMPUTE Migratieachtergrond=MEAN(geblandmoe,geblandva).
 EXECUTE.

RECODE Migratieachtergrond (11=SYSMIS) (1=0) (2 thru 10=1) INTO Migratieachtergrond1.
 EXECUTE.

FREQUENCIES VARIABLES=Migratieachtergrond1
 /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
 /HISTOGRAM NORMAL
 /ORDER=ANALYSIS.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	,00	4418	86,1	86,1	86,1
	1,00	711	13,9	13,9	100,0
	Total	5129	100,0	100,0	

12. Controlevariabele 'Geloof'

De waarden met een score -999 zijn verwijderd door via 'Missing' de functie 'Discrete missing values'. De antwoordoptie 3 = Nee wordt gehercodeerd tot 0 = nee en de overige antwoordopties worden gehercodeerd tot 1 = ja. Vervolgens is hiervan een dummy variabele gemaakt waarbij 0 = niet gelovig en 2 = gelovig betekent.

Syntax:

RECODE Geloof (3=0) (ELSE=1) INTO Geloof1.
 EXECUTE.

```

FREQUENCIES VARIABLES=Geloof1
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
  
```

Geloof1

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.00	3201	62,4	62,4
	1,00	1928	37,6	100,0
Total		5129	100,0	100,0

Syntax dummy's maken vormen van pesten, schoolniveau, migratieachtergrond en geloof:

```

RECODE Verbaalpesten Relationeelpesten Materieelpesten Fysiekpesten Totaalgepest
(0=0) (ELSE=1) INTO VerbaalpestenD RelationeelpestenD
MaterieelpestenD FysiekpestenD Totaalgepest.
VARIABLE LABELS VerbaalpestenD 'dummy verbaak pesten' RelationeelpestenD
'dummy relationeel pesten' /MaterieelpestenD 'dummy '+
'materieel pesten' /FysiekpestenD 'dummy voor fysiek pesten'.
EXECUTE.
  
```

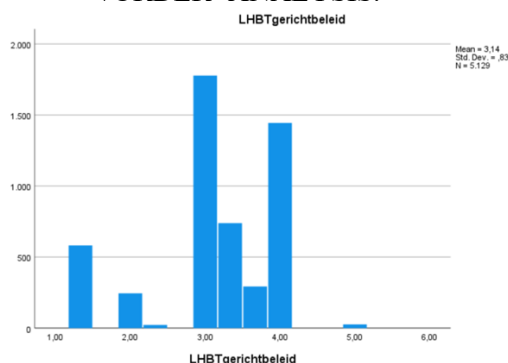
13. Modererende variabele 'LHBTgericht beleid'

De variabelen 'prevbeleid12', 'prevbeleid13' en 'prevbeleid14' zijn samengevoegd tot de variabele 'LHBTgerichtbeleid'. Vervolgens is er van alle leidinggevenden per schoollocatie een gemiddelde berekend, zodat elke schoollocatie beschikt over één gemiddelde score op de mate waarin er LHBT-gericht schoolbeleid wordt gevoerd.

Syntax:

```

DATASET ACTIVATE DataSet1.
COMPUTE LHBTgerichtbeleid=MEAN(prevbeleid12,prevbeleid13,prevbeleid14).
EXECUTE.
FREQUENCIES VARIABLES=LHBTgerichtbeleid
/STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN
/HISTOGRAM NORMAL
/ORDER=ANALYSIS.
  
```


Syntax berekenen gemiddelden van schoollocaties:

```

DATASET ACTIVATE DataSet2.
AGGREGATE
/OUTFILE=* MODE=ADDVARIABLES
/BREAK=id
/LHBTgerichtbeleid_mean=MEAN(LHBTgerichtbeleid)
  
```


Bijlage 3. Regressieanalyses

Voordat de regressieanalyses konden worden uitgevoerd, was het nodig om de leerlingen dataset en de leidinggevenden dataset samen te voegen. Door het samenvoegen van de twee datasets, beschikt elke leerling over een schoolcode waaraan een score op de mate van LHBT-gericht schoolbeleid is gekoppeld.

Syntax samenvoegen twee datasets:

```

DATASET ACTIVATE DataSet1.
GET FILE='Y:\staff\gmw\Larissa master these\2. Leiding VO\leidingvo18dubbelecasesweg.sav'.
DATASET NAME DataSet2.
DATASET ACTIVATE DataSet1.
SORT CASES BY id.
DATASET ACTIVATE DataSet2.
SORT CASES BY id.
DATASET ACTIVATE DataSet1.
MATCH FILES /FILE=*
    /TABLE='DataSet2'
    /BY id.
EXECUTE.
    
```

3.1. Correlaties

Pas na het samenvoegen van de datasets was het mogelijk om de correlaties tussen alle variabelen te berekenen. Hieronder wordt de output met daarin de correlaties weergegeven.

		Correlations											
		dummy verbaal pesten	dummy relationeel pesten	dummy materieel pesten	dummy voor fysiek pesten	Seksueleorientatie	Genderidentiteit	leeftijd	Schoolniveau	Migratieachtergrond1	Geloof1	LHBTgerichtbeleid_mean	
dummy verbaal pesten	Pearson Correlation	1	,499**	,458**	,528**	,009	,036*	-,094**	-,038**	,014	,003	,020	
	Sig. (2-tailed)		,000	<,001	,000	,506	,010	<,001	,007	,315	,838	,152	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
dummy relationeel pesten	Pearson Correlation	,499**	1	,413**	,452**	,054**	,055**	-,073**	-,027	-,006	-,024	,002	
	Sig. (2-tailed)			<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	,054	,672	,086	,890	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
dummy materieel pesten	Pearson Correlation	,458**	,413**	1	,491**	-,022	,027	-,079**	,015	,003	-,027	-,012	
	Sig. (2-tailed)				,000	,110	,057	<,001	,268	,816	,056	,399	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
dummy voor fysiek pesten	Pearson Correlation	,528**	,452**	,491**	1	-,008	,029*	-,135**	-,020	,012	,004	,000	
	Sig. (2-tailed)					,547	,037	<,001	,146	,398	,789	,997	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
Seksueleorientatie	Pearson Correlation	,009	,054**	-,022	-,008	1	,163**	-,027	-,066**	,037**	-,076**	,086**	
	Sig. (2-tailed)			,110	,547		<,001	,053	<,001	,007	<,001	<,001	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
Genderidentiteit	Pearson Correlation	,036*	,055**	,027	,029*	,163**	1	,007	-,054**	,030*	-,010	,058**	
	Sig. (2-tailed)			,057	,037	<,001		,613	<,001	,032	,465	<,001	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
leeftijd	Pearson Correlation	-,094**	-,073**	-,079**	-,135**	-,027	,007	1	-,066**	,009	-,078**	,110**	
	Sig. (2-tailed)					,053	,613		<,001	,537	<,001	<,001	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
Schoolniveau	Pearson Correlation	-,038**	-,027	,015	-,020	-,066**	-,054**	-,066**	1	-,024	,039**	-,191**	
	Sig. (2-tailed)			,268	,146	<,001	<,001	<,001		,083	,005	<,001	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
Migratieachtergrond1	Pearson Correlation	,014	-,006	,003	,012	,037**	,030*	,009	-,024	1	,162**	,149**	
	Sig. (2-tailed)			,816	,398	,007	,032	,537	,083		<,001	<,001	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
Geloof1	Pearson Correlation	,003	-,024	-,027	,004	-,076**	-,010	-,078**	,039**	,162**	1	-,112**	
	Sig. (2-tailed)			,056	,789	<,001	,465	<,001	,005	<,001		<,001	
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	
LHBTgerichtbeleid_mean	Pearson Correlation	,020	,002	-,012	,000	,086**	,058**	,110**	-,191**	,149**	-,112**	1	
	Sig. (2-tailed)			,399	,997	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001		
	N	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	5129	

Syntax:

CORRELATIONS

```

/VARIABLES=VerbaalpestenD RelationeelpestenD MaterieelpestenD
    FysiekpestenD Seksueleorientatie Genderidentiteit Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
LHBTgerichtbeleid_mean
/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL
/MISSING=PAIRWISE.
    
```

Correlaties aanvullende analyse met 'Totaal gepest'

		Correlations			
		LHBTbeleid_C	Totaalgepest	Seksueleorientatie	Genderidentiteit
LHBTbeleid_C	Pearson Correlation	1	,018	,086**	,058**
	Sig. (2-tailed)		,206	<,001	<,001
	N	5129	5129	5129	5129
Totaalgepest	Pearson Correlation	,018	1	,007	,034*
	Sig. (2-tailed)	,206		,618	,015
	N	5129	5129	5129	5129
Seksueleorientatie	Pearson Correlation	,086**	,007	1	,163**
	Sig. (2-tailed)	<,001	,618		<,001
	N	5129	5129	5129	5129
Genderidentiteit	Pearson Correlation	,058**	,034*	,163**	1
	Sig. (2-tailed)	<,001	,015	<,001	
	N	5129	5129	5129	5129

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Syntax:

CORRELATIONS

```

/VARIABLES= Totaalgepest Seksueleorientatie Genderidentiteit LHBTgerichtbeleid_mean
/PRINT=TWOTAIL NOSIG FULL
/MISSING=PAIRWISE.
  
```

3.2. Multilevel analyses

Aangezien er sprake is van een geneste structuur in de data doordat er zowel data aanwezig is op leerling niveau als op schoolniveau, was ervoor gekozen om multilevel analyses uit te voeren. Uiteindelijk bleek vanwege de intracorrelatie (ICC) waardes die zijn berekend aan de hand van deze multilevel modellen dat de mate waarin er sprake is van een geneste structuur erg laag is. Daarnaast gaf de output in SPSS aan dat, voor elke vorm van pesten, geldt dat het schatten van de random effecten van genderidentiteit en seksuele oriëntatie overbodig is. Dit houdt in dat de modellen er niet beter van worden als deze variabelen als random effecten worden geschat in de analyses. Uiteindelijk bleek het uitvoeren van multilevel analyses dus niet van heel toe te voegen in vergelijking tot doen van normale logistische regressieanalyses. Er is daarom voor gekozen om de focus in het huidige onderzoek te leggen op de logistische regressieanalyses die zijn uitgevoerd.

Om een idee te geven van de manier waarop de multilevel modellen zijn geschat, zal hieronder de syntax worden gegeven van de multilevel modellen met de uitkomstvariabele 'verbaal pesten'. De multilevel modellen met de andere vormen van pesten als uitkomstvariabele zijn namelijk op dezelfde manier geschat. In totaal zijn er voor elke vorm van pesten 6 modellen geschat.

Vooraf aan deze multilevel analyses was het noodzakelijk om de variabelen genderidentiteit en seksuele oriëntatie te centreren op basis van het gemiddelde in de school. De variabele LHBT-gericht beleid diende daarnaast te worden gecentreerd op basis van het gemiddelde van de gehele sample. Ook daarvan wordt hieronder de syntax weergegeven.

Syntax centreren variabelen voor multilevel analyses:

***grand mean centering LHBTgerichtbeleid_mean.**

```

DESCRIPTIVES VARIABLES=LHBTgerichtbeleid_mean
/STATISTICS=MEAN STDDEV MIN MAX.
  
```

```

COMPUTE LHBTgerichtbeleid_meanGMC=LHBTgerichtbeleid_mean-3.3689.
EXECUTE.
  
```

***centreren Seksueleorientatie obv gemiddelde in school.**

```

AGGREGATE
/OUTFILE=* MODE=ADDVARIABLES
/BREAK=id
/Seksueleorientatie_mean=MEAN(Seksueleorientatie).
  
```

```

COMPUTE SeksueleorientatieCWG=Seksueleorientatie-Seksueleorientatie_mean.
EXECUTE.
  
```

***centreren genderidentiteit obv gemiddelde in school.**

```
AGGREGATE  
/OUTFILE=* MODE=ADDVARIABLES  
/BREAK=id  
/Genderidentiteit_mean=MEAN(Genderidentiteit).
```

```
COMPUTE GenderidentiteitCWG=Genderidentiteit-Genderidentiteit_mean.  
EXECUTE.
```

Syntax multilevel modellen verbaal pesten**Model 0: Intercept only model met outcome var verbaalpestenD.**

```
GENLINMIXED  
/DATA STRUCTURE SUBJECTS=id  
/FIELDS TARGET=VerbaalpestenD TRIALS=NONE OFFSET=NONE  
/TARGET_OPTIONS DISTRIBUTION=BINOMIAL LINK=LOGIT  
/FIXED USE_INTERCEPT=TRUE  
/RANDOM USE_INTERCEPT=TRUE SUBJECTS=id  
COVARIANCE_TYPE=VARIANCE_COMPONENTS SOLUTION=FALSE  
/BUILD_OPTIONS TARGET_CATEGORY_ORDER=DESCENDING  
INPUTS_CATEGORY_ORDER=DESCENDING  
HCONVERGE=0.00000001(RELATIVE) MAX_ITERATIONS=100 CONFIDENCE_LEVEL=95  
DF_METHOD=RESIDUAL COVB=MODEL  
SCORING=0 SINGULAR=0.000000000001  
/EMMEANS_OPTIONS SCALE=ORIGINAL PADJUST=LSD.
```

Model 1 Intercept met outcome var verbaalpestenD + controlevariabelen.

```
GENLINMIXED  
/DATA STRUCTURE SUBJECTS=id  
/FIELDS TARGET=VerbaalpestenD TRIALS=NONE OFFSET=NONE  
/TARGET_OPTIONS DISTRIBUTION=BINOMIAL LINK=LOGIT  
/FIXED EFFECTS=Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 USE_INTERCEPT=TRUE  
/RANDOM USE_INTERCEPT=TRUE SUBJECTS=id  
COVARIANCE_TYPE=VARIANCE_COMPONENTS SOLUTION=FALSE  
/BUILD_OPTIONS TARGET_CATEGORY_ORDER=DESCENDING  
INPUTS_CATEGORY_ORDER=DESCENDING  
HCONVERGE=0.00000001(RELATIVE) MAX_ITERATIONS=100 CONFIDENCE_LEVEL=95  
DF_METHOD=RESIDUAL COVB=MODEL  
SCORING=0 SINGULAR=0.000000000001  
/EMMEANS_OPTIONS SCALE=ORIGINAL PADJUST=LSD.
```

Model 2 met outcome variabele verbaalpestenD & Genderidentiteit, Seksuele oriëntatie en LHBTgerichtbeleid onder fixed effects.

```
GENLINMIXED  
/DATA STRUCTURE SUBJECTS=id  
/FIELDS TARGET=VerbaalpestenD TRIALS=NONE OFFSET=NONE  
/TARGET_OPTIONS DISTRIBUTION=BINOMIAL LINK=LOGIT  
/FIXED EFFECTS=Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 SeksueleorientatieCWG  
GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC USE_INTERCEPT=TRUE  
/RANDOM USE_INTERCEPT=TRUE SUBJECTS=id  
COVARIANCE_TYPE=VARIANCE_COMPONENTS SOLUTION=FALSE  
/BUILD_OPTIONS TARGET_CATEGORY_ORDER=DESCENDING  
INPUTS_CATEGORY_ORDER=DESCENDING  
HCONVERGE=0.00000001(RELATIVE) MAX_ITERATIONS=100 CONFIDENCE_LEVEL=95  
DF_METHOD=RESIDUAL COVB=MODEL  
SCORING=0 SINGULAR=0.000000000001  
/EMMEANS_OPTIONS SCALE=ORIGINAL PADJUST=LSD.
```

Model 3 met outcome variabele VerbaalpestendD & Genderidentiteit, Seksuele oriëntatie en LHBTbeleid onder random effects.

```
GENLINMIXED
/ DATA_STRUCTURE SUBJECTS=id
/ FIELDS TARGET=VerbaalpestenD TRIALS=NONE OFFSET=NONE
/ TARGET_OPTIONS DISTRIBUTION=BINOMIAL LINK=LOGIT
/ FIXED_EFFECTS=Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 SeksueleorientatieCWG
  GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC USE_INTERCEPT=TRUE
/ RANDOM_EFFECTS=SeksueleorientatieCWG GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC
  USE_INTERCEPT=TRUE SUBJECTS=id COVARIANCE_TYPE=VARIANCE_COMPONENTS
SOLUTION=FALSE
/ BUILD_OPTIONS TARGET_CATEGORY_ORDER=DESCENDING
INPUTS_CATEGORY_ORDER=DESCENDING
HCONVERGE=0.00000001(RELATIVE) MAX_ITERATIONS=100 CONFIDENCE_LEVEL=95
DF_METHOD=RESIDUAL COVB=MODEL
SCORING=0 SINGULAR=0.000000000001
/ EMMEANS_OPTIONS SCALE=ORIGINAL PADJUST=LSD.
```

Model 4 met outcome var VerbaalpestenD & interactieterm LHBTgerichtbeleidGMC*SeksueleorientatieCWG.

```
GENLINMIXED
/ DATA_STRUCTURE SUBJECTS=id
/ FIELDS TARGET=VerbaalpestenD TRIALS=NONE OFFSET=NONE
/ TARGET_OPTIONS DISTRIBUTION=BINOMIAL LINK=LOGIT
/ FIXED_EFFECTS=Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 SeksueleorientatieCWG
  GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC
SeksueleorientatieCWG*LHBTgerichtbeleid_meanGMC
  USE_INTERCEPT=TRUE
/ RANDOM_EFFECTS=SeksueleorientatieCWG GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC
  USE_INTERCEPT=TRUE SUBJECTS=id COVARIANCE_TYPE=VARIANCE_COMPONENTS
SOLUTION=FALSE
/ BUILD_OPTIONS TARGET_CATEGORY_ORDER=DESCENDING
INPUTS_CATEGORY_ORDER=DESCENDING
HCONVERGE=0.00000001(RELATIVE) MAX_ITERATIONS=100 CONFIDENCE_LEVEL=95
DF_METHOD=RESIDUAL COVB=MODEL
SCORING=0 SINGULAR=0.000000000001
/ EMMEANS_OPTIONS SCALE=ORIGINAL PADJUST=LSD.
```

Model 5 met outcome var VerbaalpestenD & interactieterm LHBTgerichtbeleidGMC*GenderidentiteitCWG.

```
GENLINMIXED
/ DATA_STRUCTURE SUBJECTS=id
/ FIELDS TARGET=VerbaalpestenD TRIALS=NONE OFFSET=NONE
/ TARGET_OPTIONS DISTRIBUTION=BINOMIAL LINK=LOGIT
/ FIXED_EFFECTS=Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 SeksueleorientatieCWG
  GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC
GenderidentiteitCWG*LHBTgerichtbeleid_meanGMC
  USE_INTERCEPT=TRUE
/ RANDOM_EFFECTS=SeksueleorientatieCWG GenderidentiteitCWG LHBTgerichtbeleid_meanGMC
  USE_INTERCEPT=TRUE SUBJECTS=id COVARIANCE_TYPE=VARIANCE_COMPONENTS
SOLUTION=FALSE
/ BUILD_OPTIONS TARGET_CATEGORY_ORDER=DESCENDING
INPUTS_CATEGORY_ORDER=DESCENDING
HCONVERGE=0.00000001(RELATIVE) MAX_ITERATIONS=100 CONFIDENCE_LEVEL=95
DF_METHOD=RESIDUAL COVB=MODEL
SCORING=0 SINGULAR=0.000000000001
/ EMMEANS_OPTIONS SCALE=ORIGINAL PADJUST=LSD.
```

3.3. Logistische regressieanalyses

Syntax opnieuw centreren variabelen:

```
FREQUENCIES VARIABLES=Seksueleorientatie Genderidentiteit LHBtgerichtbeleid_mean  
/STATISTICS=MEAN  
/ORDER=ANALYSIS.
```

```
COMPUTE LHBtbeleid_c=LHBtgerichtbeleid_mean - 3.3466.  
EXECUTE.  
COMPUTE Seksueleorientatie_C=Seksueleorientatie - 0.2022.  
EXECUTE.  
COMPUTE Genderidentiteit_C=Genderidentiteit - 0.0229.  
EXECUTE.
```

*interactietermen maken.

```
COMPUTE SeksueleorientatiexLHBtbeleid=Seksueleorientatie_C * LHBtbeleid_C.  
EXECUTE.
```

```
COMPUTE GenderidentiteitxLHBtbeleid=Genderidentiteit_C * LHBtbeleid_C.  
EXECUTE.
```

Verbaal pesten: syntax logistische regressiemodellen

*logistische regressie met **seksueleorientatie*lhbtbeleid**.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES VerbaalpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1  
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C  
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C  
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid  
/SAVE=LEVER DFBETA  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

*logistische regressie met **gender*lhbtbeleid**.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES VerbaalpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1  
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C  
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C  
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid  
/SAVE=LEVER DFBETA  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Relationeel pesten: Output + syntax logistische regressiemodellen

*logistische regressie met **seksueleorientatie*lhbtbeleid**.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES RelationeelpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1  
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C  
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C  
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid  
/SAVE=LEVER DFBETA  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

*logistische regressie met **gender*lhbtbeleid**.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES RelationeelpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1  
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C  
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C  
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid  
/SAVE=LEVER DFBETA  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Materieel pesten: Output + syntax logistische regressiemodellen***logistische regressie met seksueleorientatie*lhbtbeleid.**

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES MaterieelpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBTbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBTbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

***logistische regressie met gender*lhbtbeleid.**

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES MaterieelpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBTbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBTbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Fysiek pesten: Output + syntax logistische regressiemodellen***logistische regressie met seksueleorientatie*lhbtbeleid.**

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES FysiekpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBTbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBTbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

***logistische regressie met gender*lhbtbeleid.**

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES FysiekpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBTbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBTbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Totale pestslachtofferschap: Output + syntax logistische regressiemodellen***logistische regressie met seksueleorientatie*lhbtbeleid.**

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Totaalgepeest
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBTbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBTbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

***logistische regressie met gender*lhbtbeleid.**

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Totaalgepeest
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBTbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBTbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Bijlage 4. Assumpties

3.1. Multicollineariteit

Multicollineariteit wijst op (te) sterke samenhang tussen onafhankelijke variabelen in het model, waardoor het lastig wordt om het belang van de onafhankelijke variabelen van elkaar te onderscheiden. Dit kan uiteindelijk resulteren in vertekende regressie coëfficiënten en/of hoge standaardfouten. Deze vertekende parameters zorgen ervoor dat, als gevolg van de verhoogde standaardfout, de t-waarde kleiner wordt waardoor hij niet meer significant kan zijn. Om te controleren of de assumptie van multicollineariteit niet is geschonden, zijn voor elke vorm van pesten en het volledige pestslachtofferschap als afhankelijke variabelen de zogeheten Variance Inflation Factor (VIF) scores berekent. Deze VIF-scores geven inzicht in de mate waarin de variantie van de onafhankelijke variabelen groter wordt door multicollineariteit. Wanneer er VIF-scores aanwezig zijn die uitkomen boven een score van 4, is er sprake van een (te) grote mate van multicollineariteit. Aangezien de VIF-scores van de analyses in dit onderzoek allemaal tussen 1,0 en 1,1 liggen, kan er worden geconcludeerd dat er geen sprake is van een problematische mate van multicollineariteit. In de tabellen hieronder worden de VIF-scores weergegeven.

Variabele	VIF
Leeftijd	1,02
Schoolniveau	1,05
Migratieachtergrond	1,06
Geloof	1,06
Seksuele oriëntatie	1,05
Genderidentiteit	1,10
LHBT-gericht schoolbeleid	1,10
Seksueleoriëntatie*LHBT-gericht schoolbeleid	1,05
Genderidentiteit*LHBT-gericht schoolbeleid	1,11

Syntax:

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT VerbaalpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 Seksueleorientatie_C
Genderidentiteit_C LHBTbeleid_C SeksueleorientatiexLHBTbeleid GenderidentiteitxLHBTbeleid.
```

```
REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
```



```
/DEPENDENT RelationeelpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 Seksueleorientatie_C  
Genderidentiteit_C LHBTbeleid_C SeksueleorientatiexLHBTbeleid GenderidentiteitxLHBTbeleid.
```

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT MaterieelpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 Seksueleorientatie_C  
Genderidentiteit_C LHBTbeleid_C SeksueleorientatiexLHBTbeleid GenderidentiteitxLHBTbeleid.
```

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT FysiekpestenD  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 Seksueleorientatie_C  
Genderidentiteit_C LHBTbeleid_C SeksueleorientatiexLHBTbeleid GenderidentiteitxLHBTbeleid.
```

```
REGRESSION  
/MISSING LISTWISE  
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL  
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)  
/NOORIGIN  
/DEPENDENT Totaalgepest  
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1 Seksueleorientatie_C  
Genderidentiteit_C LHBTbeleid_C SeksueleorientatiexLHBTbeleid GenderidentiteitxLHBTbeleid.
```

3.3. Uitbijters

Om te controleren voor uitbijters zijn voor alle modellen de Leverages en de DFBETA's berekend. Een Leverage is een maat die controleert in hoeverre een bepaalde observatie van de andere observaties afligt in de x-richting. Deze geobserveerde waarde zou daardoor namelijk de regressielijn naar zich toe kunnen trekken. Normaliter geldt dat wanneer een Leverage waarde 2 of 3 keer groter is dan het aantal geschatte parameters, gedeeld door het aantal respondenten, er een grenswaarde is overschreden. Dit zou erop kunnen wijzen dat er sprake is van een uitbijter. Echter, doordat het aantal respondenten in dit onderzoek erg hoog ligt, valt deze grenswaarde erg laag uit. De berekende grenswaarde komt namelijk uit op $10/5129 * 3 = 0,006$. Doordat deze grenswaarde dusdanig laag uitvalt, wordt hij door het merendeel van de cases overschreden. Er is daarom voor gekozen om in SPSS voor elke case de Leverages te berekenen en de Leverage waarden van de cases te selecteren op 'Sort descending'. Vervolgens kon er worden gekeken of de scores van de cases met de hoogste Leverage scores dicht bij elkaar lagen, of dat er een aantal waarden tussen zitten die vergeleken met de andere cases ineens een stuk groter waren. Uiteindelijk bleken er geen cases aanwezig te zijn waarbij dit het geval was. Dezelfde controle is daarnaast ook gedaan voor de DFBETA scores. Een DFBETA-waarde geeft aan hoeveel de geschatte waarde van een regressie coëfficiënt zou veranderen wanneer een bepaalde case zou worden weggelaten uit de analyse. Een case met een hoge DFBETA-waarde is van sterke invloed op de geschatte regressie coëfficiënt. Normaliter geldt dat een DFBETA-waarde groter dan $2/\sqrt{n}$ als groot moeten worden beschouwd. In dit onderzoek komt de grenswaarde dan uit op $2/\sqrt{5129} = 0,028$. Per vorm van pesten zijn er voor elke case 10 DFBETA-waarden zijn geschat. Hier geldt dat er geen cases in de dataset aanwezig zijn die de grenswaarden duidelijk hebben overschreden. Aangezien er dus geen echte uitschieters aanwezig bleken te zijn, is ervoor gekozen om alle cases in de dataset te houden.

Syntax:

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES VerbaalpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES RelationeelpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES MaterieelpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES FysiekpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Totaalgepest
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER SeksueleorientatiexLHBtbeleid
/SAVE=LEVER DFBETA
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES VerbaalpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES RelationeelpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES MaterieelpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES FysiekpestenD
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES Totaalgepest
/METHOD=ENTER Leeftijd Schoolniveau Migratieachtergrond1 Geloof1
/METHOD=ENTER Seksueleorientatie_C Genderidentiteit_C
/METHOD=ENTER LHBtbeleid_C
/METHOD=ENTER GenderidentiteitxLHBtbeleid
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Bijlage 5. Kansberekeningen + berekening ICC-waardes

Berekening log-odds:

In deze bijlage vindt u een overzicht van de manier waarop de kansen uit de log-odds zijn berekend. Het gaat hier om de kansen om als heteroseksuele leerling of LHB-leerling slachtoffer te worden van relationeel pesten bij een lage, middelmatige en hoge mate van LHBT-gericht schoolbeleid. Hiervoor is gebruik gemaakt van de odds-ratio's uit Tabel 4, model 4.

In de regressieformules voor de kansberekeningen zijn voor de continue variabelen de gemiddeldes ingevuld. Voor de categorische variabelen zijn de betreffende referentiegroepen ingevuld. De volgende gemiddelden/waardes zijn daarvoor gebruikt;

Variabele	Gemiddelde/referentiegroep
Leeftijd	14,14
Schoolniveau	0
Migratieachtergrond	0
Geloof	0
Seksuele oriëntatie	Hetero = 0, LHB = 1
Genderidentiteit	0
LHBT-gericht schoolbeleid	Laag = -1, middelmatig = 0, hoog = 1

De effecten in de kansberekeningen zijn gebaseerd op de volgende output (tabel 4, model 4);

		Variables in the Equation					95% C.I. for EXP(B)		
		B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	Lower	Upper
Step 1 ^a	leeftijd	-,108	,020	28,496	1	<,001	,898	,863	,934
	Schoolniveau	-,297	,173	2,954	1	,086	,743	,529	1,043
	Migratieachtergrond1	-,021	,090	,054	1	,815	,979	,821	1,168
	Geloof1	-,115	,064	3,219	1	,073	,892	,787	1,011
	Seksueleorientatie_C	,195	,075	6,727	1	,009	1,215	1,049	1,408
	Genderidentiteit_C	,594	,188	9,982	1	,002	1,811	1,253	2,619
	LHBTbeleid_C	-,032	,073	,196	1	,658	,968	,839	1,117
	SeksueleorientatiexLHBTbeleid	,374	,162	5,307	1	,021	1,453	1,057	1,997
	Constant	1,120	,341	10,789	1	,001	3,064		

a. Variable(s) entered on step 1: SeksueleorientatiexLHBTbeleid.

De regressieformules om de kansen te berekenen voor **heteroseksuele leerlingen** zijn als volgt;

- Lage mate van LHBT-gericht schoolbeleid = -1

$$P_{\text{relationeel pesten}} = \frac{e^{1,120 - 0,108 * 14,14 - 0,297 * 0 - 0,021 * 0 - 0,115 * 0 + 0,195 * 0 + 0,594 * 0 - 0,032 * -1 + 0,374}}{1 + e^{1,120 - 0,108 * 14,14 - 0,297 * 0 - 0,021 * 0 - 0,115 * 0 + 0,195 * 0 + 0,594 * 0 - 0,032 * -1 + 0,374}} = \frac{e^{-0,74912}}{1 + e^{-0,74912}} = 0,321$$

2. Gemiddelde mate van LHBT-gericht schoolbeleid = 0

$$P_{\text{relatieelpesten}} = \frac{e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 0 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 0 + 0,374}}{1 + e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 0 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 0 + 0,374}} = \frac{e^{-0,74912}}{1 + e^{-0,74912}} = 0,491$$

3. Hoge mate van LHBT-gericht schoolbeleid = 1

$$P_{\text{relatieelpesten}} = \frac{e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 0 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 1 + 0,374}}{1 + e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 0 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 1 + 0,374}} = \frac{e^{-0,74912}}{1 + e^{-0,74912}} = 0,484$$

De regressieformules om de kansen te berekenen voor **LHB-leerlingen** zijn als volgt;

1. Lage mate van LHBT-gericht schoolbeleid = -1

$$P_{\text{relatieelpesten}} = \frac{e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 1 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot -1 + 0,374}}{1 + e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 1 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot -1 + 0,374}} = \frac{e^{-0,74912}}{1 + e^{-0,74912}} = 0,365$$

2. Gemiddelde mate van LHBT-gericht schoolbeleid = 0

$$P_{\text{relatieelpesten}} = \frac{e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 1 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 0 + 0,374}}{1 + e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 1 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 0 + 0,374}} = \frac{e^{-0,74912}}{1 + e^{-0,74912}} = 0,540$$

3. Hoge mate van LHBT-gericht schoolbeleid = 1

$$P_{\text{relatieelpesten}} = \frac{e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 1 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 1 + 0,374}}{1 + e^{1,120 - 0,108 \cdot 14,14 - 0,297 \cdot 0 - 0,021 \cdot 0 - 0,115 \cdot 0 + 0,195 \cdot 1 + 0,594 \cdot 0 - 0,032 \cdot 1 + 0,374}} = \frac{e^{-0,74912}}{1 + e^{-0,74912}} = 0,532$$

Berekening ICC-waardes

Voor elke vorm van pesten is een intercept only model opgesteld. Het geschatte random effect (tabel Random Effect in SPSS) uit elk intercept only model werd gebruikt om de ICC-waardes te berekenen voor elke vorm van pesten.

Verbaal pesten: $0,085 / (0,085 + 3,29) = 0,025$

Relationeel pesten: $0,038 / (0,038 + 3,29) = 0,011$

Materieel pesten: $0,050 / (0,050 + 3,29) = 0,015$

Fysiek pesten: $0,049 / (0,049 + 3,29) = 0,015$